

અંધયાત્રા વિધિ

ગણિવર્ય શ્રી નયચંદ્રાગર

સાધક-વાચક-સંશોધક

પૂ. પંચાસ પ્રવર શ્રી અભયસાગરજી મ.સા.

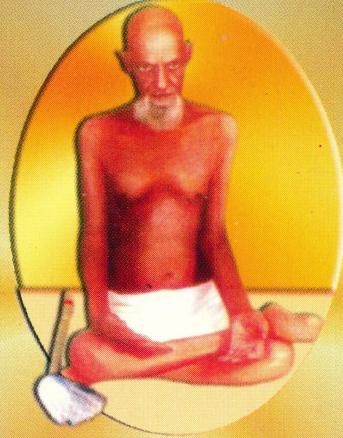

સિદ્ધચક આરાધક

પૂ. આ. શ્રી ચન્દ્રસાગરસૂરીશ્વરજી મ.સા.

આગમોદ્ધારક પ. પૂ. આચાર્ય દેવ
શ્રી આનંદસાગરસૂરીશ્વરજી મ.સા.

શાસન સુભટ

પૂ. મહોપાધ્યાય શ્રી ધર્મસાગરજી મ.સા.

શાસનપ્રભાવક પૂ. આ. શ્રી.

અશોકસાગર સૂરી મ.

ગુરુ

શ્રી

વ્યાખ્યાન કુશલ
પૂ. આ. શ્રી. હેમચંદ્રસાગર સૂરી. મ.

ભક્તિરસના પ્યારા
પૂ. આ. શ્રી. જિનચંદ્રસાગર સૂરી મ.

તત્વજ્ઞ મુનિશ્રી પૂર્ણાનંદસાગરજી મ.

ગુરુવે નમઃ

। श्री सुधर्मास्वामिने नमः ।

। नमो तित्थस्स ।

। श्री आगमोद्धारकाय नमः ।

संघ यात्रा विधि

❖ दिव्याशी : ❖

- प. पू. मछोपाध्यायश्री धर्मसागरज्ज म. सा.
- प. पू. पंन्यास प्रवरश्री अत्मसागरज्ज म. सा.
- प. पू. मुनिपुंगव श्री पूर्णानंदसागरज्ज म. सा.

❖ शुभाशी : ❖

- प. पू. गच्छाधिपतिश्री सूर्योदयसागरसूरिश्वर म.सा.
- प. पू. आचार्यदेवश्री अशोकसागरसूरि म.सा.
- प. पू. आचार्यदेवश्री जिनयंद्रसागरसूरि म.सा.
- प. पू. आचार्यदेवश्री हेमयंद्रसागरसूरि म.सा.

: संपादक :

- प. पू. आचार्यदेवश्री हेमयंद्रसागरसूरि म.सा ना शिष्यरत्न
गणिवर्य श्री नययंद्रसागरज्ज म.

: प्रकाशक :

- श्री पूर्णानंद प्रकाशन, अमदावाद

संघयात्रा
विधि

પ્રથમાવૃત્તિ :
સં. ૨૦૬૧
કા.વ. ૧૪
૧૦૦૦ નકલ

પડતર કિંમત
રૂ. ૨૫/-
મૂલ્ય-સંઘયાત્રા વિધાન

— મુદ્રક —
ડિઝાઇન :- મહેતા ડિઝાઇન એન્ડ પ્રિન્ટ - ઊંઝા
પ્રિન્ટીંગ :- ટવીંકલ પ્રિન્ટ એન્ડ પેક - ઊંઝા
ફોન :- (૦૨૭૬૭) (ઓ) ૨૪૭૬૨૬ (ધર) ૨૫૩૩૪૫

પ્રાપ્તિસ્થાન

શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ જૈનસંઘ મધુમતિ નવસારી	સંખ્ય જ્યોતિલાલ હીરાણી ૧૨૨, કીકાસ્ટ્રીટ ગુલાલવાડી રૂમ નં - ૨૧ પહેલે માળે, મુંબઈ - ૪.
શ્રેયસ કે. મર્યાલ નીશા એપા. નં-૧, પહેલે માળ, તીનબત્તી ગોપીપુરા, સુરત	અમર આર. શાહ ૯/બી મણી એપાર્ટમેન્ટ, હીરાપત્રા એપા. પાસે, કેલાસનગર, સુરત.
ધરણેજી એમ. શાહ પ્રેરણા વિરાજ - ૨ એ/૨૦૪ જોધપુરગામ ચંદન પાર્ટીપ્લોટની સામે સેટેલાઈટ, અમદાવાદ	ધ્વલિક શાહ નાગેશ્વર પોસમેન્ટ સર્વિસ ૨૯, પ્રથમ મંગલ કોમ્પ્લેક્ષ, વાસણા બસ સ્ટેન્ડ પાસે, શાક માર્કેટની બાજુમાં, વાસણા, અમદાવાદ-૭

અનુક્રમણિકા

અ.નં.	વિધાનો	પૃષ્ઠ નં.
૧.	પ્રસ્તાવના	
૨.	તીર્થયાત્રા શાંતિ-વિધાન	૧
૩.	તીર્થ શાંતિવિધાન સામગ્રી	૧૦
૪.	સંઘપતિ પદારોપણ વિધિ	૧૧
	સંઘપતિ તિલકવિધાન	૧૩
	પ્રયાણની સાવચેતી	૧૪
	સંઘપતિ પદારોપણની સામગ્રી	૧૬
	પૌષ્ટિકદ્રવ્યક	૧૭
૫.	ચોરભય નિવારણ વિધાન	૧૯
૬.	આભૂષણ ચઢાવવાની વિધિ	૨૦
૭.	ભૂમિશુદ્ધિ વિધાન	૨૧
	સંઘમાળ અંગેની પૂર્વ તૈયારી	૨૩
૮.	સંઘમાળ મંડપ અંગેની પ્રાથમિક તૈયારી	૨૪
૯.	સંઘમાળ પહેરાવાનું વિધાન	૨૫

સુકૃતના સહભાગી

શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ જૈન સંઘ - નવસારી

જ્ઞાનનિધિમાંથી આ ગ્રંથરત્ન

પ્રકાશિત કરવાનો લાભ લીધો છે.

સમર્પણમ્

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રના અઠંગ ઉપાસક.....

વર્તમાન સાયન્સના અસત્ય સિદ્ધાંતના પડકારક

યોગ સાધનાના સર્વોચ્ચ સાધક

પ્રાચીન હ.લિ. ગ્રંથોના સંશોધન દ્વારા અપ્રગટ રહસ્યોના પ્રકાશક

વ્યાકરણ-ન્યાય-સાહિત્યના અભ્યાસક

સુદીર્ઘ સંયમ પર્યાયે પણ નમ્રતા-વિનય-નિસ્પૃહતા-

સાથે સાથે નિરાસંસ, નિરભિમાની આદિ ગુણોના સ્વામી તો હતા જ

માત્ર છ વર્ષની લઘુ વયે સંયમજીવન પ્રાપ્ત કરી

સ્વ- પર શાસ્ત્રોનો તલસ્પર્શી અભ્યાસ કરી

સુદીર્ઘકાલ સુધી સુવિશુદ્ધ સંયમજીવનનું પાલન કર્યું અને

આગમ વાચનાના પ્રવાહના માધ્યમે અનેક પુણ્યાત્માઓના

સંયમપંથના પ્રેરક બન્યા... ઘડવૈયા બન્યા..

શુદ્ધ સંયમ-આચારોના માર્ગદર્શક બન્યા... અને

જેઓએ.. વિષમ કાળમાં આચારશુદ્ધિનો નાદ જગાવ્યો... તે

પૂજ્યપાદ પંન્યાસ ગુરુદેવશ્રી... અભયસાગરજીમ.ના કરકમલે...

પ્રસ્તાવના

‘તીર્થ’ એ આત્મવિશુદ્ધિ માટેનું એક સ્થાન-પોઈન્ટ છે. સર્વધર્મમાં તીર્થયાત્રાનું મહત્વ છે. તેના કરતાં કેઈ ગણું ઉંચું મહત્વ પ્રભુ શાસનમાં છે. ‘તીર્થ’ સંસાર સમુદ્રથી પાર ઉતારે છે. માટે જ ‘તારે તે તીર્થ’ એ લોક મુખે ગવાતી પંક્તિ કર્ણગોચર બને છે. શાસ્ત્રકાર ભગવંતો પણ આજ વાતને પુષ્ટ કરતાં જણાવે છે “શુભભાવ સંપાદકત્વેન ભવામ્બોધિતારણાત્તીર્થા ન્યુચ્ચતે ।” શત્રુંજય ગીરનાર આદિ કલ્યાણક ભૂમિઓમાં એવી શક્તિ રહેલી હોય છે; જે શુભભાવ ને પ્રગટ કરે છે. ત્યાંના વાતાવરણ-એટમોસ્ફિયરમાં જ ક્ષેત્રજન્ય કે પ્રાચીન પ્રતિમાજી જન્ય એવા આંદોલનો પેદા થતા હોય છે; જે સહજભાવે જીવોને અધ્યાત્મ અભિમુખ બનાવે છે, સંસારની પ્રવૃત્તિ-ભાવનાઓને ભૂલાવે છે. તીર્થની આજ મહત્તા છે.

યા=જવું, ત્રા=રક્ષણ, મતલબ ‘જ્યાં જવાથી આત્માનું કે અધ્યાત્મભાવોનું રક્ષણ થાય તેને યાત્રા કહેવાય છે.’ યાત્રા ગમે તેમ નથી કરવાની આત્મભાવોના રક્ષક નિયમોપૂર્વક યાત્રા કરવાની છે. જે નિયમોને ‘છ’રી’ સ્વરૂપે ઓળખાય છે. જેમાં ‘રી’ અંતવાળા છ નિયમોનું પાલન કરવાનું છે. આજના રોકેટયુગના જમાનામાં એક જ દિવસમાં ૫/૭ તીર્થોની યાત્રા કરવી તે યાત્રા નહીં પણ દર્શન જ કહેવાય તેમાં પણ રાત્રી ભોજનાદિ ત્યાગના વિવેક ન રહે તો મહાકર્મબંધ થાય છે.

આદિનાથ પરમાત્માએ “‘છ’રી પાલંતા જે નર જાય પાતિક ભૂકો થાય” એ ભાવ દ્વારા સર્વ પ્રથમ તીર્થયાત્રાનું મહત્વ જણાવ્યું ત્યારે ભરત મહારાજ એ તે પ્રભુવાણીને ઝીલી લીધી; અને આ અવસર્વિણી કાળમાં સર્વપ્રથમ તીર્થયાત્રાનો પ્રારંભ થયો. જે કોડાકોડી સાગરોપમ જેટલો કાળ પ્રાય: વ્યતિત થવા છતાં આત્મોદ્ધારણ સંઘયાત્રા આજ દિન સુધી અવિરતપણે ચાલી રહી છે. લક્ઝરીયસ જીવન પદ્ધતિએ જગતનો ભરડો લીધો છે. છતાં ‘છ’રી’ પાલિત સંઘો આજે પણ નીકળે છે. જે જિનશાસનની બલિહારી છે.

તીર્થયાત્રાએ શ્રાવક જીવનના '૩૬ કર્તવ્યો પૈકી 'તિથ્યજ્ઞતા'તીર્થયાત્રા એ એક કર્તવ્યનો ઉલ્લેખ મન્દજિજ્ઞાણં સૂત્રમાં છે. શ્રાવકના વાર્ષિક ૧૧ કર્તવ્યોમાં પણ યાત્રાત્રિક કર્તવ્યમાં તીર્થયાત્રા કરવાનું વિધાન અષ્ટાન્હિકા વ્યાખ્યાન (ઉપદેશ પ્રસાદ)માં છે. 'છતી સામગ્રીએ તીર્થયાત્રા ન કરે તે અજ્ઞાની અને દીર્ઘ સંસારી જાણવો' એમ આત્મપ્રબોધ ગ્રંથમાં શબ્દો છે.

સંઘયાત્રા-શાંતિ, સંઘપતિ પદારોપણ, તીર્થમાળા વિગેરે સંઘયાત્રા સંબંધી અનેક વિધાનો પૃથગ્ પૃથગ્ ગ્રંથમાં વેરાયેલા હતા તેને એકત્ર કરી એક જ ગ્રંથમાં સમાવિષ્ટ કરવાનો નમ્ર પ્રયાસ કર્યો છે. આમાં કાંઈપણ નવું નથી કે મારું નથી, પૂર્વાચાર્ય નિર્દિષ્ટ એક સંગ્રહ છે. વર્તમાનમાં નીકળતા સંઘ સમયે ગુરુભગવંતોને, સંઘપતિઓને શાસ્ત્રનિર્દિષ્ટ વિધાનો સુલભતાથી પ્રાપ્ત થાય તે જ આશય છે.

પૂ. આ. દે. શ્રી અશોકસાગરસૂરિ. મ. નું યોગ્ય માર્ગદર્શન મળતું રહ્યું. પૂ. આ. શ્રી જિનચંદ્રસાગરસૂરી. મ. તથા પૂ. આ. શ્રી હેમચંદ્રસાગરસૂરી. મ. એ આ વિધાન ગ્રંથ સંપૂર્ણ તપાસી લીધો છે, તે સહુનો હું ઋણી છું. પૂ. મુનિ શ્રી રૂપભચંદ્રસાગર, પૂ. મુનિ શ્રી અજિતચંદ્રસાગર, પૂ. મુનિશ્રી સંભવચંદ્રસાગર આદિ મુનિવરોએ સંકલન સંપાદન અને સંશોધનમાં આપેલો યોગ્ય સહકાર સ્મરણીય છે. હજુ આ અંગેના અપ્રગટ વિધાનો કે અલ્પ પ્રકાશિત વિધાનો આપના ધ્યાનમાં હોય તો નિર્દેશ કરવા સૂરિવરો-મુનિવરોને વિન્નમ ભાવે વિનંતી.

અંતે આ ગ્રંથના ઉપયોગ દ્વારા સંઘયાત્રાઓ નિર્વિઘ્ન પૂર્ણ થાય, આરાધકો આરાધક ભાવને પ્રાપ્ત કરે અને પરંપરાએ સંસાર સમુદ્ર તરી તીર્થયાત્રાને સફળ બનાવે તેમાંજ શ્રમની સફળતા માની વિરમું છું.

— આરાધક સુભાષ

॥ श्री शंभेश्वर पार्श्वनाथाय नमः ॥

तीर्थ यात्रा - शांति विधान

तीर्थयात्रा प्रयाणाद्य - दिवसे यो विधीयते । जिन स्नात्र विधिस्तीर्थ - यात्रा शान्तिकमुच्यते ॥

तीर्थयात्राએ નીકળવાના દિવસે પ્રયાણ પૂર્વે જે
જિનસ્નાત્ર વિધિ કરવામાં આવે છે તે તીર્થયાત્રા શાન્તિક(વિધાન) કહેવાય છે.

શ્રી સંઘ તીર્થયાત્રા નિમિત્તે પ્રયાણ કરે તેના પૂર્વ દિવસે શુદ્ધ જલ મંગાવવું. દેરાસરની ભૂમિશુદ્ધિ કરી સિંહાસન થાપી તેની ઉપર શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુની પંચતીર્થી પ્રતિમા (અથવા ચોવીસી) અને સિદ્ધચક્રની, નીચેના મંત્રોચ્ચારપૂર્વક સ્થાપના કરવી. શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ ન હોય તો... પાંચમા નંબરના મંત્રથી કોઈપણ ભગવાનની પંચતીર્થીમાં શાન્તિનાથ પ્રભુની કલ્પના કરી પ્રભુજીની સ્થાપના કરવી...

- (૧) ભૂમિ શુદ્ધિનો મંત્ર :- (નવકાર) ઐં હ્રીં શ્રી જીરાડલી પાર્શ્વનાથ રક્ષાં કુરુ કુરુ સ્વાહા । નવકાર અને આ મંત્ર કૂલ ગૂંથણીએ (વારાફરતી) સાત વાર ગણી સર્વત્ર સોનાવાણી છાંટવું.
- (૨) પછી વાસયોખા અને પુષ્પ લઈ નીચેના મંત્ર વડે ભૂમિ શુદ્ધ કરવી-ઐં હ્રીં શ્રીં અર્હં ભૂર્ભુવઃ સ્વધાય સ્વાહા ।
- (૩) પછી પૂર્વ દિશાએ અથવા ઉત્તરદિશાએ પીઠ (તિગડું - સિંહાસન) માંડીએ અને ઐં હ્રીં અર્હત્ પીઠાય નમઃ । એ મંત્રે સાત વાર મંત્રી પીઠની પૂજા કરીએ.

(૪) પછી શાન્તિનાથ ભગવાનની પ્રતિમા સ્થાપનનો મંત્ર-ૐ નમોઽર્હતે પરમેશ્વરાય ચતુર્મુખાય પરમેષ્ટિને દિક્કુમારીપરિપૂજિતાય દેવાધિદેવાય ત્રૈલોક્યમહિતાય અત્ર પીઠે તિષ્ઠ તિષ્ઠ સ્વાહા । આ મંત્ર ત્રણ વાર ભણી શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાનની પંચતીર્થી પ્રતિમા સ્થાપવી.

(૫) શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાનની પ્રતિમાના અભાવમાં બીજા ભગવાનની પ્રતિમામાં શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાનની કલ્પના નીચે પ્રમાણે મંત્રપૂર્વક કરવી-ૐ નમોઽર્હદ્ભ્યસ્તીર્થકરેભ્યો જિનેભ્યોઽનાદ્યનન્તેભ્યઃ સમબલેભ્યઃ સમશ્રુતેભ્યઃ સમપ્રભાવેભ્યઃ સમકેવલેભ્યઃ સમતત્ત્વોપદેશેભ્યઃ સમપૂજિતેભ્યઃ સમકલ્પનેભ્યઃ સમસ્તતીર્થક્રુ-
રાણાં પચ્ચદશકર્મભૂમિભવસ્તીર્થકરો યો યત્રારાધ્યતે સોઽત્ર પ્રતિમાયાં સન્નિહિતોઽસ્તુ ।

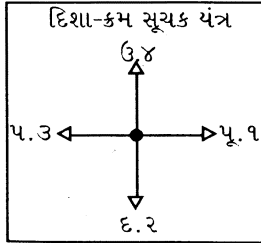
આ મંત્ર વડે ત્રણ વાર મંત્રીને જિન પ્રતિમામાં બીજા (શાન્તિનાથ)તીર્થકરભગવાનની કલ્પના(સ્થાપના) કરવામાં આવે છે-

(૬) ૐ ઘૃતમાયુર્વૃદ્ધિકરં ભવતિ પરં જૈનદૃષ્ટિસમ્પર્કાત્ । તત્સંયુતઃ પ્રદીપઃ, પાતુ સદા ભાવદુઃખેભ્યઃ ॥૧॥ સ્વાહા । આ મંત્ર ત્રણ વાર ભણી ધી પૂરવું. ● દીપક પ્રગટાવવાનો મંત્ર-ૐ અર્હ પચ્ચજ્ઞાન મહાજ્યોતિર્મયાય ધ્વાન્તદ્યોતિને દ્યોતનાય પ્રતિમાયા દીપો ભૂયાત્ સદાઽર્હતઃ । આ મંત્ર ત્રણવાર બોલી દીપક પ્રગટાવવો.

પછી કુમારિકા તથા સ્નાત્રકારોએ(સંઘવી પરિવારે) મળી સ્નાત્રપૂજા ભણાવવી.
સંક્ષેપથી નવગ્રહાદિ પાંટલા પૂજન કરાવવું. (વિધિ માટે જુવો પરિ.-૧ પૃ. ૩૧)

વજ્ર પંજર સ્તોત્ર

ૐ પરમેષ્ઠિ નમસ્કારં, સારં નવપદાત્મકં, । આત્મરક્ષાકરં વજ્ર-પંજરાભં સ્મરામ્યહં ॥૧॥
 ૐ નમો અરિહંતાણં, શિરસ્કં શિરસિ સ્થિતં, । ૐ નમો સવ્વ સિદ્ધાંણં, મુખે મુખપટં વરમ્ ॥૨॥
 ૐ નમો આયરિયાણં, અંગરક્ષાતિશાયિની, ૐ નમો ઉવજ્રાયાણં, આયુધં હસ્તયોદ્ધં ॥૩॥
 ૐ નમો લોએ સવ્વસાહૂણં મોચકે પાદયોઃ શુભે, । એસો પંચનમુક્કારો, શિલા વજ્રમયી તલે ॥૪॥
 સવ્વપાવપ્પણાસણો, વપ્રો વજ્રમયો બહિઃ, । મંગલાણં ચ સવ્વેસિં, ખાદિરાંગારખાતિકા ॥૫॥
 સ્વાહાન્તં ચ પદં જ્ઞેયં, પઠમં હવઈ મંગલં, । વપ્રોપરિ વજ્રમયં, પિધાનં દેહરક્ષણે ॥૬॥
 મહા-પ્રભાવા રક્ષેયં, ક્ષુદ્રોપદ્રવનાશિની, । પરમેષ્ઠિપદોદ્ભૂતા, કથિતા પૂર્વસૂરિભિઃ ॥૭॥
 યશ્ચૈવં કુરુતે રક્ષાં, પરમેષ્ઠિપદૈઃ સદા, । તસ્ય ન સ્યાદ્ ભયં વ્યાધિ-રાધિશ્ચાપિ કદાચન ॥૮॥

પછી સ્નાત્રકારોએ જમણા હાથની હથેલીમાં કુંકુમ-ચંદન-પુષ્પ લઈ પૂર્વ સન્મુખ ઉભા રહી નીચેનો મંત્ર બોલી કુસુમાંજલિ નાખવી.

મંત્ર - ॐ ક્ષાં ક્ષેત્રપાલાય નમઃ । ॐ હ્રીં દિક્પાલેભ્યો નમઃ । ॐ હ્રીં ગ્રહેભ્યો નમઃ । ॐ હ્રીં ષોડશ મહાદેવીભ્યો નમઃ । ॐ હ્રીં જિનશાસન દેવ-દેવીભ્યો નમઃ ।

પૂર્વ દિશામાં (૧) કુસુમાંજલિ પ્રક્ષેપ કરી (૨) કેશર-ચંદનના છાંટણા કરવા (૩) ધૂપ-દીપ કરવો પછી અનુક્રમે દક્ષિણ-પશ્ચિમ-ઉત્તર દિશા સન્મુખ ઉભા રહીને ઉપરોક્ત મંત્રોચ્ચાર દ્વારા કુસુમાંજલિ આદિ કરવું.

પછી સોનાના વરખ યુક્ત પંચામૃતથી ભરેલા ચાર કલશ હાથમાં લઈ સ્નાત્રકારો ઉભા રહે વિધિકારક નીચે પ્રમાણે શાંતિધોષણા કરે !

રોગ-શોકાદિભિર્દોષૈ-રંજિતાય જિતારયે । નમઃ શ્રી શાન્તયે તસ્મૈ, વિહિતાનન્તશાન્તયે ॥૧॥
 શ્રીશાન્તિજિન-ભક્તાય, ભવ્યાય સુખસમ્પદામ્ । શ્રી શાન્તિદેવતા દેયા-દશાન્તિમપનીયતામ્ ॥૨॥
 અમ્બા નિહિત ડિમ્બા મે સિદ્ધ-બુદ્ધિ સમન્વિતા । સિતે સિંહે સ્થિતા ગૌરી વિતનોતુ સમીહિતમ્ ॥૩॥
 ધરાધિપતિ પત્ની યા, દેવી પદ્માવતી સદા । ક્ષુદ્રોપદ્રવતઃ સા માં પાતુ ફુલ્લત્ફળાવલી ॥૪॥
 ચન્નચ્ચક્રધરા ચારુ-પ્રવાલ દલદીધિતિઃ । ચિરં ચક્રેશ્વરી દેવી નન્દતાદવતાચ્ચ મામ્ ॥૫॥
 ખડ્ગ, ખેટકકોદણ્ડ-બાણપાણિસ્તડિદ્ દ્યુતિઃ । તુરંગમનાઽચ્છુમા કલ્યાણાણિ કરોતુ મે ॥૬॥
 મથુરાયાં સુપાર્શ્વશ્રીઃ સુપાર્શ્વસ્તુપરક્ષિકા । શ્રીકુબેરા નસરુઢા સુતાઙ્ગાઽવતુ વો ભયાત્ ॥૭॥
 બ્રહ્મશાન્તિઃ સા માં પાયા-દપાયાદ્ વીર સેવકઃ । શ્રીમદ્વીરપુરે સત્યા યેન કીર્તિઃ કૃતા નિજા ॥૮॥
 શ્રીશક્રપ્રમુખા યક્ષા જિનશાસન-સંસ્થિતા । દેવદેવ્યસ્તદન્યેઽપિ સંઘં રક્ષન્ત્વપાયતઃ ॥૯॥
 શ્રીમદ્વિમાનમારુઢા માતઙ્ગ યક્ષાસંગતા । સા માં સિદ્ધાયિકા પાતુ ચક્રચાપેષુ ધારિણી ॥૧૦॥

ૐ નમો જિણાણં સરણાણં મંગલાણં લોગુત્તમાણં હ્રાં હ્રીં હૂં હ્રૈં હ્રૌં હ્રૈં : અસિઆઝસા ત્રૈલોક્યલલામભૂતાય
 ક્ષુદ્રોપદ્રવશમનાય અર્હતે નમઃ સ્વાહા ॥

આ પાઠ બોલી અભિષેક કરવો, અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવી પછી ૪ અથવા ૮ કલશો દૂધ-જલ(પંચામૃત) ભરીને સ્નાત્રકારો ઉભા રહી નીચેનો સ્નાત્ર-પાઠ ભણાવે (બોલે)-

ॐ तं संतिं संतिकरं संतिण्णं सव्वभया । संतिं थुणामि जिणं संतिं विहेउ मे स्वाहा ॥१॥
 ॐ रोग जलजलण विसहर-चोरारि मइंदगयरण भयाइं । पास जिणनाम संक्रित्तणेण पसमंति सव्वाइं स्वाहा ॥२॥
 ॐ वरकणयसंख विदुदुम-मरगयघण सन्निहं विगय मोहं । सत्तरिसयं जिणाणं सव्वामर पूइअं वन्दे स्वाहा ॥३॥
 ॐ भवणवइवाणवन्तर-जोइसवासी विमाणवासी अ । जे केवि दुवुदेवा ते सव्वे उवसमंतु मम स्वाहा ॥४॥
 श्रीमन्मन्दर-मस्तके शुचिजलै धौंते सदर्भाक्षतैः । पीठे मुक्तिवरं विधाय रचितंतत्पाद पुष्पस्त्रजा ॥
 इन्द्रोऽहं निजभूषणार्थममलं यज्ञोपवीतं दधे । मुद्रा कंकणशेखराण्यपि तथा जैनाभिषेकोत्सवे ॥५॥
 विश्वेश्वर्यैक वर्यास्त्रिदशपतिशिरः शेखर स्पृष्ट पादाः । प्रक्षीणाऽशेष-दोषाः सकलगुणगणग्रामधामान एव ॥
 जायन्ते जन्तवो यच्चरण-सरसिजद्वन्द्व पूजान्विताः श्री । अर्हन्तं स्नात्र काले कलश-जलभृतैरभिराप्लावयेत्तम् ॥६॥
 ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रूं ह्रूं ह्रीं ह्रूं : अर्हते तीर्थोदकेन अष्टोत्तर शतौषधि सहितेन षष्टिलक्षाधिकैककोटिप्रमाणकलशैः स्नापयामि शांतिं
 तुष्टिं पुष्टिं कुरु कुरु स्वाहा ॥
 आ पाठ बोली गीत-गान वाजिंत्र नादपूर्वक स्नात्र=अभिषेक करवो...
 आ रीते (ॐ तं संतिं) स्तोत्र अने मंत्रोच्चारपूर्वक प के ८ वार अभिषेक कराववो.
 ● पछी प्रभुञ्जनी अष्ट प्रकारी पूजा करवी अने आरती मंगल दीवो करवो. ● पछी प्रभुञ्ज सामे नैवेद्य ढोकवुं(धरवुं)
 नैवेद्य मंत्र : ॐ ह्रीं श्रीं परमपुरुषाय परमेश्वराय परमात्मने संघयात्रायां सर्वविघ्न उपशमनाय श्री संघश्रेयसे नैवेद्यं
 समर्पयामि स्वाहा ।

ત્યાર પછી ઈરિયાવહી કરી ૮ થોયથી નીચે પ્રમાણે દેવવંદન કરે.

ખમા૦ દેઈ કહે, ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ - કરેહ) 'ઈચ્છ' કહી ચૈત્યવંદન મુદ્રાએ બેસે પછી ગુરુ નીચે પ્રમાણે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું ચૈત્યવંદન કરાવે.

ચૈત્યવંદન

ઐનમઃપાર્શ્વનાથાય, વિશ્વચિન્તામણીયતે । હ્રીંધરણેન્દ્રવૈરોટ્યા-પદ્માદેવી ચુતાયતે ॥૧॥

શાન્તિતુષ્ટિમહાપુષ્ટિધૃતિકીર્તિવિધાયિને । ઐ હ્રીંદ્વિદ્વ્યાલવૈતાલસર્વાધિવ્યાધિનાશિને ॥૨॥

જયાઽજિતાઽઽરવ્યા-વિજયાઽઽરવ્યાઽપરાજિતયાઽન્વિતઃ । દિશાંપાલૈર્ગૃહેર્યક્ષૈર્વિદ્યાદેવીભિરન્વિતઃ ॥૩॥

ઐ અસિઆઽસા નમસ્તત્ર ત્રૈલોક્યનાથતામ્ । ચતુઃષ્ટિસુરેન્દ્રાસ્તે, ભાસન્તેચ્છત્રચામરૈઃ ॥૪॥

શ્રી શંખેશ્વરમણ્ડન ! પાર્શ્વજિન ! પ્રણત-કલ્પતરુકલ્પ ! ચૂર્ય દુષ્ટત્રાતં, પૂર્ય મે વાઙ્ચિતં નાથ ! ॥૫॥

પછી જંકિંચિ૦ નમુત્યુણં૦ અરિહંત ચેઈયાણં૦ અન્નત્ય૦ કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નમોઽર્હત્૦ કહી નીચે જણાવેલ થુઈ ભણવી.

અર્હસ્તનોતુ સ શ્રેયઃ-શ્રિયં યદ્ધ્યાનતો નૈરઃ । અપ્યૈન્દ્રી સકલાઽત્રૈહિ, રંહસા સહસૌચ્યત ॥૧॥

પછી લોગસ્સ૦ સવ્વલોએઅરિહંત૦ અન્નત્ય૦ કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નીચેની બીજી થુઈ ભણવી.

ઓમિતિ મન્તા યચ્છાસનસ્ય નન્તા સદાયદંહીંશ્ચ । આશ્રીયતે શ્રિયા તે, ભવતો ભવતો જિનાઃ પાન્તુ ॥૨॥

પછી પુક્ખરવરદી૦ સુઅસ્સ ભગવઓ૦ વંદણવત્તિયાએ૦ અન્નત્ય૦ કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નીચેની ત્રીજી થુઈ ભણવી.

નવતત્વયુતા ત્રિપદીશ્રિતા રૂચિજ્ઞાનપુણ્યશક્તિમતા । વરધર્મકીર્તિવિદ્યાઽઽનન્દાઽઽસ્યાજ્જૈનગીર્જીયાત્ ॥૩॥

પછી સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં કહી શ્રીશાંતિનાથ આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણં અન્નત્થં કહી એક લોગસ્સ (સાગરવરગંભીરા સુધી)નો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નમોડુર્હત્તં કહી નીચેની ચોથી થુઈ ભણવી.

શ્રીશાન્તિઃ શ્રુતશાન્તિઃ પ્રશાન્તિકોડસાવશાન્તિમુપશાન્તિમ્ । નયતુ સદા યસ્ય પદાઃ સુશાન્તિદાઃ સન્તુસન્તિ જને ॥૪॥

પછી શ્રી દ્વાદશાંગી આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં વંદણં અન્નત્થં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્તં કહી પાંચમી થુઈ કહેવી

સકલાર્થસિદ્ધિસાધનબીજોપાઙ્ગા સદા સ્ફરદુપાઙ્ગા । ભવતાદનુપહતમહાતમોડપહા દ્વાદશાઙ્ગી વઃ ॥૫॥

શ્રી શ્રુતદેવતા-આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્થં એક નવકારનો કાઉં નમોડુર્હત્તં કહી નીચેની છઠી થુઈ કહેવી.

વદવદતિ ન વાગ્વાદિનિ ! ભગવતિ ! કઃ ? શ્રુતસરસ્વતિ । ગમેચ્છુઃ । રઙ્ગત્તરઙ્ગમતિવરતરણિસ્તુભ્યં નમ ઇતીહ ॥૬॥

શ્રીશાસનદેવતા આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્થં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્તં કહી નીચેની સાતમી થુઈ ભણવી.

ઉપસર્ગવલયવિલયનનિરતા જિનશાસનાવનૈકરતાઃ । દ્રુતમિહ સમીહિતકૃતે સ્યુઃ શાસનાદેવતા ભવતામ્ ॥૭॥

સમસ્ત વેયાવચ્ચગરાણં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્થં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્તં કહી નીચેની આઠમી થુઈ ભણવી.

સઙ્કેડુત્ર યે ગુરુગુણૌઘનિધે સુવૈયાવૃત્યાદિકૃત્યકરણૈકનિબદ્ધકક્ષાઃ ।

તે શાન્તયે સહ ભવન્તુ સુરાઃ સુરીભિઃ સદ્દૃષ્ટ્યો નિખિલવિઘ્નવિઘાતદક્ષાઃ ॥૮॥

ત્યાર પછી એક નવકાર પ્રગટ બોલી બેસીને નમુત્થુણં જાવાતં ખમાં જાવંતં નમોડુર્હત્તં પછી પંચપરમેષ્ઠી સ્તવ કહેવું

ઓમિતિ નમો ભગવઓ, અરિહન્તસિદ્ધાડુડયરિયંઠવજ્ઞાય । વરંસવ્વંસાહુમુણિસંઘધમ્મતિથ્થંપવયણસ્સ ॥૯॥

સપ્પણવ નમો તહ ભગવર્હ, સુયદેવયાઇ સુહયાએ । સિવસંતિ દેવયાણં, સિવપવયણંદેવયાણં ચ ॥૨॥
 ઇન્દાગણિજમનેરહ્યવરુણવાઝકુબેરહસાણા । બમ્ભોનાગુત્તિ દસણહમવિ ચ સુદિસાણ પાલાણં ॥૩॥
 સોમયમવરુણવેસમણવાસવાણં તહેવ પંચણહં । તહ લોગપાલયાણં, સૂરાઇંગહાણ ચ નવણહં ॥૪॥
 સાહંતસ્સ સમવ્ઘં, મજ્ઝમિણં ચેવ ધમ્મણુઘ્ણાણં । સિદ્ધિમવિગ્ધં ગચ્છુઝ, જિણાઇનવકારઓ ધણિયં ॥૫॥

ત્યાર પછી જયવીયરાય સંપૂર્ણ કહેવા.

॥ ઈતિદેવવંદન વિધિ: ॥

શાંતિકલશ વિધાન :-

- અભિષેકનું ન્હવણજળ ઝીણાવસ્રથી ગાળી દેવું. - ત્રાંબાકુંડીમાં સ્વસ્તિક કરી રૂપાનાણું સોપારી મૂકી ચોખાથી વધાવવું. - શાંતિકલશ કરનારના હસ્ત યુગ્મમાં (અંજલિમાં) સ્વસ્તિક કરી. સ્નાત્ર જળ ભરેલો કલશ મૂકવો. - મોટી શાંતિ બોલવાપૂર્વક અખંડ ધારાએ શાંતિકલશ કરવો. - પરંતુ શાંતિપાઠમાં “શ્રી બ્રહ્મલોકસ્ય શાન્તિર્ભવતુ” તે	પદ પછી “શ્રી સંઘનાયક અમુકસ્ય શાન્તિર્ભવતુ । શ્રી સંઘજનસ્ય શાન્તિર્ભવતુ ।” આટલો પાઠ વધારે બોલવો. - પછી શાંતિ-પાઠથી અભિમંત્રિત જલ મસ્તકે લગાડવું. - પછી ખીર, કરંબો, બાટ, પંચધારી, લાપસી, વડા, સુવાલી-૨૧, મગદલના લાડુ-૨૦, દહીંપાત્ર આ સર્વે વસ્તુ એક થાળીમાં મૂકી તે થાળી પ્રભુ આગળ ધરીને સ્થાપન કરવી.

વિસર્જન - ક્ષમાયાચના વિધાન

વિસર્જન મંત્ર : ॐ વિસહર વિસહર પુનરાગમનાય સ્વસ્થાનં ગચ્છ ગચ્છ સ્વાહા ।
વિસર્જન મુદ્રા બતાવવાપૂર્વક મંત્ર બોલી સર્વનું વિસર્જન કરવું.

ક્ષમાયાચના :-

ॐ આજ્ઞાહીનં ક્રિયાહીનં મન્ત્રહિનઞ્ચ યત્કૃતં । તત્સર્વે કૃપયા દેવા ક્ષમન્તુ પરમેશ્વર ! ॥૧॥

આહ્વાનં નૈવ જાનામિ ન જાનામિ વિસર્જનં । પૂજાવિધિં ન જાનામિ પ્રસીદ પરમેશ્વરમ્ ॥૨॥

ત્રણ ખમાસમણ દેવાપૂર્વક ત્રણવાર ઉપરના શ્લોક બોલી ચોખાથી પ્રભુજીને વધાવવા પછી મંગલ સ્તુતિ બોલી, સર્વ મંગલ ગાથા બોલવી.

- દહેરાસરની બહાર આવી સંઘ મળી સંઘપતિને તિલક કરે. સંઘપતિ પણ સંઘનું બહુમાન - સાંઘર્મિક વાત્સલ્યાદિ કરે.
- ઘરે જઈ શુભ દિને - લગ્ને ચંદ્રનાડીમાં સ્વર વહેતો હોય તે વખતે શુભ શુકને પોતાના ઘરથી પ્રયાણ-મુહૂર્ત કરવું.
- સંઘયાત્રામાં સાધુ અથવા શ્રાવકે ઉભયકાલ જિનમંદિરમાં સાત સ્મરણ ગણવા.
- પ્રસ્થાનના દિવસે સંઘવી અથવા સ્વપરિવારમાં જે માણસ પઠિત અને ચતુર હોય તેને નવકાર, લોગસ, ઉવસગ્ગહરં એ ત્રણની ફૂલગૂંથણીએ એક નવકારવાળી ગણવી. (પ્રથમ મુકામમાં ગયા પછી પણ ગણી શકાય)

। ઈતિ તીર્થયાત્રા શાન્તિ વિધાન ।

તીર્થયાત્રા શાંતિ વિધાન સામગ્રી સૂચિ

સિંહાસન	ગુલાબજળ	આસો પાલવ તોરણ અને ફૂલના તોરણ (શણગારવા - જગ્યાના પ્રમાણમાં)	વિધાન પૂર્વ તૈયારી
સ્નાત્રપૂજા સામાન	અત્તર	દહીં - ૧૦૦ ગ્રામ	સોનાવાણી બનાવવું
શાંતિનાથ - પંચતીર્થી	તીર્થજળ	શેરડી રસ - ૧૦૦ ગ્રામ	વાસચોખા બનાવવા
ઉભી દીવી - ૧	દશાંગધૂપ	અંગલુછણાં - ૩	ત્રિગુરું-સિંહાસન ગોઠવવું
તાંબાનું કોડીયું - ૨	વરખ સોનાનો - ૧ પાનું	પાટલુછણાં - ૨	ચંદન ઘસાવવું
ઘી પુરવામાટે વાઢી - ૨	ચાંદીના - ૨ થોકડી	નેપકીન - ૨	કંકુ પલાડવું
કલશ - ૧૫	બાદલુ - ૫ ગ્રામ	ચાંદીના/રોકડા રૂપિયા - ૫	સોનાવરખયુક્ત પંચામૃત કરવું
વાટકી - ૧૦	અગરબત્તી મોટી - ૧ પેકેટ	ચોખા - ૧ કીલો	ચંદન ૧ વાટકો ઘસાવવું
થાળી મોટી - ૧૦	અગરબત્તી નાની - ૧ પેકેટ	શુદ્ધ ગાયનું ઘી - ૧ કીલો	દશાંગ ધૂપ કરવો
થાળી નાની - ૧૦	મુગુટ - ૧૦	સોપારી - ૫	ગુલાબ જળ-અત્તર છાંટવું
દીવો - ૧ ફાનસ	નાડાછડી - ૧ દડો	શ્રીફળ - ૩	કળશ-શ્રીફળને નાડાછડી બાંધવી
સુતરની દીવેટ આડી - ૨	સાકર ગાંગડા - ૧૦૦ ગ્રામ	ફળ - પાંચજાતના પાંચ = ૨૫	
બોયા - ૫	ગુલાબ - ૫૦	નૈવેદ્ય - પાંચજાતના પાંચ = ૨૫	
કંકુ	જાસુદ - ૫૦	માટીની કુંડી - ધૂપ માટે	
કેશર	સફેદ છુટા ફૂલ	કોલસા	
ચંદન(ઘસેલું-૧ વાટકો)	હાર પીળા - ૮ પહેરવાના	નૈવેદ્ય રંધાવી તૈયાર કરાવવું. (પૃ.૮)	
બરાસ	ગજરા જોડ - ૮ પહેરવાના		

: સૂચના :

- સોના ચાંદીના કલંશ હોય તો તૈયાર રાખવા(સંભાળવા)
- ચોખા વિગેરે વિજાલીને રાખવું.
- રંધાવવાનું નૈવેદ્ય જયણાપૂર્વક બનાવવું.
- કળશ-શ્રીફળ નાડાછડી બાંધવી.

સંઘપતિ પદારોપણ વિધિ

(આચાર દિનકરગ્રંથના આધારે)

જ્યોતિષશાસ્ત્ર પ્રમાણે પ્રયાણના શુભ દિવસ પૂર્વે સંઘપતિના ગૃહે અથવા જિનમંદિરમાં શાંતિક અને પૌષ્ટિક વિધાન કરવું! (પૃ.નં. ૧ થી ૮ પ્રમાણે)

પ્રયાણના દિવસે સવારે દેરાસરે સંઘપતિએ સ્નાત્રપૂજા ભણાવવી, પ્રભુજીની અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવી, સ્નાત્રપૂજાનું શાંતિજલ થોડું ઘરે લાવવું.

શુભ લગ્ન વેળાએ (મુહૂર્તે) વાદ્યો વાગતા હોય, દાન દેવાતાં હોય, મંગલગીતો ગવાતાં હોય તેવા શુભ નિમિત્તે શુભ વેળાએ ચતુર્વિધ સંઘ સમક્ષ વિધાન કરવું. (દશાંગ ધૂપ-દીપ વિગેરે કરવું)

મનોજ વસ્ત્ર-આભરણથી શોભિત સંઘપતિ અને સંઘવણને પૂર્વ કે ઉત્તર સન્મુખ બાજોઠ ઉપર બેસાડવા... પછી (ગુરુવંદન કરી માંગલિક સાંભળવું)

પ્રથમ શ્રી વજ્રપંજર સ્તોત્ર દ્વારા અંગરક્ષા કરવી.

ૐ પરમેષ્ઠિ નમસ્કારં, સારં નવપદાત્મકં, । આત્મરક્ષાકરં વજ્ર-પંજરાત્મં સ્મરામ્યહં ॥૧॥

ૐ નમો અરિહંતાણં, શિરસ્કં શિરસિ સ્થિતં, । ૐ નમો સવ્વ સિદ્ધાણં, મુખે મુખપટં વરમ્ ॥૨॥

ૐ નમો આયરિયાણં, અંગરક્ષાતિશાયિની, ૐ નમો ઉવજ્જાયાણં, આયુધં હસ્તયોદ્ધં ॥૩॥

ૐ નમો લોએ સવ્વસાહુણં મોચકે પાદયોઃ શુભે, । એસો પંચનમુક્કારો, શિલા વજ્રમયી તલે ॥૪॥

સવ્વપાવપ્પણાસણો, વપ્રો વજ્જમયો બહિઃ, । મંગલાણં ચ સવ્વેસિં, ખાદિરાંગારખાતિકા ॥૫॥
 સ્વાહાન્તં ચ પદં જ્ઞેયં, પઢમં હવર્થ મંગલં, । વપ્રોપરિ વજ્જમયં, પિધાનં દેહરક્ષણે ॥૬॥
 મહા-પ્રભાવા રક્ષેયં, ક્ષુદ્રોપદ્રવનાશિની, । પરમેષ્ઠિપદોદ્ભૂતા, કથિતા પૂર્વસૂરિભિઃ ॥૭॥
 યશ્ચૈવં કુરુતે રક્ષાં, પરમેષ્ઠિપદૈઃ સદા, । તસ્ય ન સ્યાદ્ ભયં વ્યાધિ-રાધિશ્ચાપિ કદાચન ॥૮॥

પછી સંઘવી પરિવાર તથા ગુરુ મહારાજ

ક્ષિ	પ	ઐ	સ્વા	હા
ઢીંચણ	નાભિ	હૃદય	મુખ	મસ્તક

આરોહ - અવરોહપૂર્વક મંત્રોચ્ચાર સાથે ઉપરોક્ત સ્થાનોને હસ્તસ્પર્શ કરવા દ્વારા અંગરક્ષા કરે.

❖ પછી શાંતિકલશના જલનો દર્ભના ઘાસ દ્વારા સંઘપતિ વિગેરેને જલ છંટકાવ કરવો.

❖ ત્યાસ્પછી દરૈકની (સંઘપતિ-સભાયા) પાસે ઘસેલા ચંદનની કટોરી મૂકવી.

નીચે પ્રમાણે એક-એક બીજ મંત્રનો ન્યાસ; શરીરના અંગ ઉપર ચંદનનું વિલેપન કરવાપૂર્વક કરવાનો છે.

(૧)	ઐ શિરસિ	(મસ્તકે)		(૬)	વં કળ્થે	(ગળે)
(૨)	શ્રીં ભાલે	(કપાળે)		(૭)	હ્રીં સન્ધયોઃ	(બન્ને ખભે)
(૩)	ઢ્રીં નયનયોઃ	(બન્ને નેત્રે)		(૮)	ધ્રં ભુજયોઃ	(બન્ને ભુજા-હાથે)
(૪)	શ્રીં કર્ણયોઃ	(બન્ને કાને)		(૯)	ક્ષ્મ્લ્યૂં હૃદિ	(હૃદયે)
(૫)	ચં મુખે	(મુખે)		(૧૦)	ૈં નાભૌ	(નાભિ)
				(૧૧)	૞ં ઉર્વોઃ	(સાથળ)

સંઘયાત્રા
વિધિ

સંઘપતિ
પદારોપણ
વિધિ

(૧૨)

સંઘપતિ તિલક વિધાન

કુમારિકા અથવા સઘવા સ્ત્રી ચંદનની અથવા કંકુની કટોરી લઈને ઉભી રહે.

સંઘપતિ તથા ચતુર્વિધ સંઘ હાથ જોડે, ગુરુ મહારાજ શ્રી નવકારમંત્રપૂર્વક પૌષ્ટિક દંડક (પૃ.નં. ૧૭) બોલે. (સમય ન હોય તો પૌષ્ટિક દંડકના સ્થાને મોટી શાંતિ બોલવી) પૌષ્ટિક દંડક પૂર્ણ થાય એટલે તેનાથી અભિમંત્રિત ચંદન-કંકુ દ્વારા જયજયકારપૂર્વક મંગલગીત ગાતાં ગાતાં મંગલ ધ્વનિ સાથે સંઘપતિને તિલક કરવું.

તિલક કરી, અક્ષત આરોપણ કરીને અષ્ટવિધ^૧ અર્ઘ્ય આપવો.

ત્યારબાદ ગુરુમહારાજ વાસક્ષેપ કરી સંઘપતિ પદ આરોપણ કરે. વાસક્ષેપ - વર્ધમાન વિદ્યા કે સૂરિમંત્ર ગણવાપૂર્વક કરવો. (સમય હોય તો) બધા શ્રાવક શ્રાવિકાઓ સંઘપતિને તિલક કરે.

પછી સંઘપતિ ગુરુ મહારાજને શ્વેત કાંબળી વહોરાવે અને સંઘપૂજા કરે.

- ❖ ત્યાર પછી સંઘપતિ સ્વયં ભાંડાગારિક (કોષાધ્યક્ષ), કોટ્ટવાલ(આરક્ષક), મંત્રીરાજ(વ્યવસ્થાપક) વિગેરેની તિલક કરવા દ્વારા પરિકલ્પના / સ્થાપના કરે !
- ❖ પછી સંઘવી (પરિવાર) (૧) પાણીયારે દીવો કરી (૨) સાત નવકાર ત્રણ ઉવસગ્ગહરં ગણી (૩) જે તીર્થમાં જવાનું છે તે પ્રભુજનો જાપ કરી ગૃહના દરવાજે આવી સંઘ પ્રયાણના મંગલ મુહૂર્તની રાહ જોતાં પ્રવર્ધમાન ઉત્સાહથી શ્રીનવકાર કે તીર્થનું સ્મરણ કરતાં ઉભા રહે ! (અન્યજનો ઠું પુણ્યાહં(૨) ઈત્યાદિ બોલે)
- ❖ શુભ ઘડી આવતાં પ્રયાણ કરે. (પ્રયાણની વિધિ - સાવચેતી પૃ.નં. ૧૪)

^૧અષ્ટવિધ અર્ઘ્ય એટલે - ફૂલની માળા પહેરાવે, શ્રીફળ-૧૧ રૂ. (ચાંદીનો સિક્કો) હાથમાં આપે, ચોખા - મોતીથી સંઘપતિને વધાવે, પછી બાકીની વસ્તુ (પૃ. ૧૬ પ્રમાણે) થાળમાં રાખી મંગળ રૂપે સંઘપતિને ધરાવવી આપવી

પ્રયાણની સાવચેતી

- (૧) પ્રયાણ માટે મુહૂર્તનો મંગલ-સમય બરાબર જાળવવો ! 'ૐ પુણ્યાહં'ના મંગલ ધ્વનિ શ્રી સંઘ બોલાવે.
- (૨) મુહૂર્ત ઘડી આવતાં જ પોતાનો જે શ્વાસ ચાલતો હોય તે બાજુનો પગ સર્વપ્રથમ ઉપાડી પ્રયાણ કરવું.
- (૩) કોઈ કોઈ ગામમાં(પગથી) સંપુટ તોડીને પ્રયાણ કરવાની વિધિ દેખાય છે, તે પોતાના ગામના રિવાજ પ્રમાણે કરવી.(સંપૂટ = બે કોડીયામાં સોપારી, ૧૧ રૂપિયો, ચોખા મૂકી નાડાછડી બાંધવી)
 - ❖ સંઘપતિ વાજતે ગાજતે ઉપાશ્રયે ગુરુ મહારાજને વિનંતી કરવા જાય. ગુરુવંદન કરી વિનંતી કરે
 - ❖ માંગલિક સાંભળી ચતુર્વિધ સંઘ દેરાસરે આવે. પ્રભુજીને અષ્ટપ્રકારી પૂજાનો સામાન ધરી દેવવંદન કરે... અને ચતુર્વિધ સંઘમાં પધારવા વિનંતી કરે
 - ❖ પ્રભુજીને ઠાઠમાઠપૂર્વક રથમાં પધરાવે ! અને પ્રભુજીને સંઘમાં પધારવા વિનંતી કરે.
 - ❖ ગુરુમહારાજના મુખે માંગલિક સાંભળી સંઘ પ્રયાણ કરે !
- (૧) સંઘ પ્રયાણ કરે ત્યારે ! કોઈ ગામોમાં ભગવાનના રથના પૈડા નીચે શ્રીફળ મૂકવાનો-ફોડવાનો રિવાજ છે.
- (૨) રસ્તામાં અથવા ગામમાં જેટલા પણ મંદિરો આવે ત્યાં તે દેવોને સંતુષ્ટ કરવા શ્રીફળ-પેંડો ૧ રૂા. વિગેરે મૂકવાની પરંપરા છે ! તેથી મૂકવું.
- (૩) સંઘ પ્રયાણ સમયે દશે દિશામાં બાકળા અપાય છે.(અડદ અથવા સપ્તધાનના થાળમાં સૂકા ટોપરાના ટૂકડા, પાન વિગેરે નાખવું.)

બાકળા અભિમંત્રિત કરવાનો મંત્ર :- નીચેનો મંત્ર ૭ કે ૨૧ વાર બોલી બાકળાના થાળમાં વાસકેપ કરવો..

ૐ હ્રીં ક્ષ્વીં સર્વોપદ્રવાદ્ બલિં રક્ષ રક્ષ સ્વાહા ।

પછી ૐ ભવણવર્ધ૦ ગાથા બોલી દશે દિશામાં બાકળા આપવા.

ૐ ભવણવઙ્ વાણવંતર જોડસવાસી વિમાણવાસી અ ।

જે કે વિ દુદ્ધ દેવા તે સવ્વે ઉવસમંતુ મમ સ્વાહા ॥

(૪)યાત્રિકોને કોઈ સૂચનાઓ આપવાની હોય તો માંગલિક સમયે આપી દેવી.

- ❖ “ભોજ્યાર્થ પાત્રાણિ ચ શુષ્કશાકાસ્તથા ચ તામ્બૂલ વિશેષ યુક્તિઃ ॥” છ'રી પાલિત સંઘમાં લીલા શાકભાજી ન વપરાય-સૂકા શાકનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ છે.
- ❖ રસ્તામાં આવતા ગામોના જિનાલયોના દર્શન - સંઘની પૂજા તથા મુનિવરોને સાથે લઈને તીર્થયાત્રા એ જાય.
- ❖ રસ્તામાં આવાતા પુર-નગરાદિમાં રહેલા જિનાલયો આવે ત્યાં ધ્વજારોપણ - મહાપૂજા વિગેરે શક્તિ અનુસાર કરે, સાત ક્ષેત્રમાં યથાશક્તિ દાન વિગેરે કરે તથા ગામમાં પણ ચબૂતરો, પાંજરાપોળ, જીવદયા-અનુકંપા વિગેરેનું ધ્યાન રાખે.
- ❖ દૂરથી જ તીર્થના દર્શન માત્ર પામીને મહોત્સવ મહાદાન કરવાપૂર્વક તીર્થવંદના કરે.

સંઘપતિ પદારોપણ - જરૂરી સામગ્રી

સ્નાત્ર પૂજાનું શાંતિજલ
દર્ભના ઘાસની પુડી-૧
બાજોઠ (જેટલા સંઘપતિ તીર્થ માળાવાળા)
ચંદનની કટોરી-૨ (વ્યક્તિ વધુ હોય તો વધુ)
ચોખા + મોતી
વાસક્ષેપ
દશાંગધૂપ
માટીની કુંડી (ધૂપ માટે)
ગુરુ મં ને વહોરાવવા વસ્ત્રાદિ
આસોપાલવ તોરણ(ગૃહદ્વારે)
ગૃહ સજાવટ સામાન
સંપુટ-૧ (બે નાના કોડીયામાં ૧૧ રૂા.-સોપારી
ચોખા મૂકી નાડાછડીથી બાંધવા)
શ્રીફળ-૧ રથ નીચે મૂકવાનો રિવાજ હોય તો
બાકળા (સાતધાન કોપરૂ-પાન વિગેરે)
રસ્તામાં જેટલા દેવળો-મંદિરો આવતા હોય
તે પ્રમાણે શ્રીફળ-પેંડા તથા ૧૧ રૂા.

ગુલાબના ફૂલના હાર - સંઘપતિની સંખ્યા પ્રમાણે
પીળા ફૂલના હાર - ૫
શ્રીફળ-(નાડાછડી-સ્વસ્તિકવાળું) સંઘપતિની સંખ્યા પ્રમાણે
ફળ, નૈવેદ્ય, દહીં, લાપસી, ગોળ વગેરે સંઘપતિની સંખ્યા પ્રમાણે
તૈયાર રાખવા.

—: અષ્ટવિધ અર્ઘ્ય માટેના થાળની તૈયારી :—

(જેટલા સંઘપતિ હોય તેટલા થાળ બનાવવા. દરેક
થાળમાં નીચે પ્રમાણે સામગ્રી મૂકી તૈયાર રાખવા.)
ગુલાબનો હાર
શ્રીફળ (નાડાછડી-સ્વસ્તિકવાળું)
૧૧ રૂા. અથવા ચાંદીનો સિક્કો
૫-ફળ, ૫-નૈવેદ્ય, ચોખા - મોતિવાળા
દહીં, લાપસી, ગોળ (નાની વાટકીમાં થોડુ-થોડું મૂકવું)

पौष्टिकदण्डको यथा

“येनैतद्भवनं निजोदयपदे सर्वाः कला निर्मलं शिल्पं(शल्यं) पालनपाठनीतिसुपथे बुद्ध्या समारोपितम् ।

श्रेष्ठाद्यः पुरुषोत्तमस्त्रिभुवनाधीशो नराधीशतां किञ्चित्कारणमाकलय्य कलयत्रहन् शुभायादिमः ॥१॥”

इह हि तृतीयारावसाने षट्पूर्वलक्षवयसि श्रीयुगादिदेवे परमभट्टारके परमदैवते परमेश्वरे परमतेजोमये परमज्ञानमये परमाधिपत्ये समस्तलोकोपकाराय विपुलनीतिविनीतिख्यापनाय प्राज्यं राज्यं प्रवर्तयितुकामे सम्यग्दृष्टयश्चतुःषष्टि-सुरासुरेन्द्राश्चलितासना निर्दम्भसंरम्भभाजोऽवधिज्ञानेन जिनराज्याभिषेकसमयं विज्ञाय प्रमोदमेदुरमानसाः निजनिजासनेभ्य उत्थाय ससम्भ्रमं सामानिकाङ्गरक्षकत्रायस्त्रिशल्लोकपालानीकप्रकीर्णकाभियोगिकलोकान्तिकयुजः साप्सरोगणाः सकटकाः स्वस्वविमानकल्पान् विहायैकत्र संघट्टिता इक्ष्वाकुभूमिमागच्छन्ति ।

तत्र जगत्पतिं प्रणम्य सर्वोपचारैः संपूज्याभियोगिकानादिश्य संख्यातिगैर्यो जनमुखैर्मणिगलशैः सकलतीर्थजलान्यानयन्ति । ततः प्रथमार्हतं पुंस्त्रप्रमाणे मणिमये सिंहासने कटिप्रमाणपादपीठपुरस्कृते दिव्याम्बरधरं सर्वभूषणभूषिताङ्गं भगवन्तं गीतनृत्यवाद्यमहोत्सवे सकले प्रवर्तमाने नृत्यत्यप्सरोगणे प्रादुर्भवति दिव्यपञ्चके सर्वसुरेन्द्रास्तीर्थोदकैरभिषिञ्चन्ति त्रिभुवनपतिं तिलकं पट्टबन्धं च कुर्वन्ति शिरस्युल्लासयन्ति श्वेतातपत्रं चालयान्त चामराणि वादयन्ति वाद्यानि शिरसा वहन्त्याज्ञां प्रवर्तयन्ति च । ततो वयमपि कृततदनुकाराः स्नात्रं विधाय पौष्टिकमुद्गोषयामः । ततस्त्यक्तकोलाहलैर्धृतावधानैः श्रूयतां स्वाहा ।

ॐ पुष्टिरस्तु रोगोपसर्गदुःखदारिद्र्यऽमरदौर्मनस्यदुर्भिक्षमरकेतिपरचक्रकलहवियोगविप्रणाशात्पुष्टिरस्तु आचार्योपाध्यायसाधुसाध्वीश्रावकश्राविकाणां पुष्टिरस्तु ।

ॐ नमोऽर्हद्भ्यो जिनेभ्यो वीतरागेभ्यस्त्रिलोकनाथेभ्यः भगवन्तोर्हन्तः ऋषभाजित० वर्धमानजिनाः २४ भरतैरावतविदेहसंभवा अतीतानागतवर्तमानाः विहरमाणाः प्रतिमास्थिताः भुवनपतिव्यन्तरज्योतिष्कवैमानिक-भुवनस्थिताः

नन्दीश्वररुचककुण्डलेषुकारमानुषोत्तरवर्षधरवक्षस्कारवैताढ्यमेरुप्रतिष्ठा ऋषभवर्धमानचन्द्राननवारिषेणाः सर्वतीर्थकराः पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा । भुवनपतिव्यन्तरज्योतिष्ववैमानिकाः सम्यग्दृष्टिःसुराः सायुधा सपरिवाराः पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा । ॐ चमरबलिधारणभूतानन्द वेणुदेववेणुदारिहरिकान्तहरिसह अग्निशिखाग्निमानवपुण्यवसिष्ठजलकान्तजलप्रभअमितगतिमित-वाहनवेलम्बप्रभञ्जनघोषमहाघोषकालमहाकालरूपप्रतिरुपापुण्यभद्रमाणिभद्रभीममहाभीमकिंनरकिंपुरुषसत्पुरुषमहापुरुष अहिकाय महाकाय ऋषिगीतरतिगीतयश सन्निहितसन्मानधातृविधातृऋषिऋषिपालईश्वरमहेश्वरसुवक्षविशालहास्यहास्य-रतिश्चेतमहाश्चेतपतङ्गपतगरतिचन्द्रसूर्यशक्रेशनसनत्कुमारमाहेन्द्रब्रह्मलान्तक(शुक्रारणा) शुकसहस्रारणाच्युतनामान-श्वतुष्पष्टिसुरासुरेन्द्राः सायुधाः सवाहनाः सपरिवाराः पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा ।

इन्द्राग्नियमनिर्ऋतिवरुणवायुकुबेरेशाननागब्रह्मरुपा दिक्पालाः सायुधाः सवाहनाः सपरिच्छदाः पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा ।

ॐ सूर्यचन्द्राङ्गारकबुधबृहस्पतिशुक्रशनैश्वरराहुकेतुरुपा ग्रहाः सक्षेत्रपालाः पुष्टिं कुर्वन्तु पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा ।

ॐ रोहिणी १६ षोडशविद्यादेव्यः सायुधाः सवाहनाः सपरिजनाः पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा ।

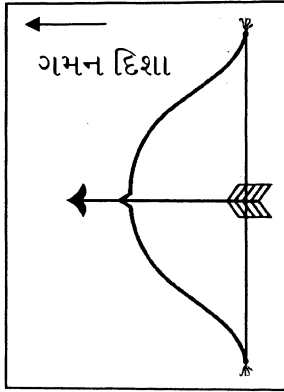
ॐ श्री ह्री धृतिकीर्तिबुद्धिलक्ष्मीवर्षधरदेव्यः पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा । ॐ गणेशदेवताः पुरदेवताः पुष्टिं कुर्वन्तु स्वाहा ।

अस्मिंश्च मण्डले जनपदस्य पुष्टिर्भवतु जनपदाध्यक्षाणां पुष्टिर्भवतु, राज्ञां पुष्टिर्भवतु, राज्यसन्निवेशानां पुष्टिर्भवतु, पुरस्य पुष्टिर्भवतु, पुराध्यक्षाणां पु० ग्रामाध्यक्षाणां पु० सर्वाश्रमाणां पु० सर्वप्रकृतीनां पु० पौरलोकस्य पु० पार्षदलोकस्य पु० जैनलोकस्य पु० अत्र च गृहे गृहाध्यक्षस्य पुत्रभ्रातृस्वजनसम्बन्धिकलत्रमित्रसहितस्य पु० एतत्समीहितकार्यस्य पु० तथा दासभृत्यसेवककिंकरद्विपदचतुष्पदबलवाहनानां पु० भाण्डागारकोष्ठागाराणां पुष्टिरस्तु ॥

“नमः समस्तजगतां पुष्टिपालनहेतवे । विज्ञानज्ञानसामस्त्यदेशकायादिमाऽर्हते ॥१॥

येनादौ सकलां सृष्टिर्विज्ञानज्ञानमापिता । स देवः श्रीयुगादीशः पुष्टिं तुष्टिं करोत्वह ॥२॥”

यत्र चेदानीमायतननिवासे तुष्टिपुरीऋद्धिवृद्धिमाङ्गल्योत्सवविद्यालक्ष्मीप्रमोदवाञ्छितसिद्धयः सन्तु शान्तिरस्तु पुष्टिरस्तु ऋद्धिरस्तु वृद्धिरस्तु यच्छ्रेयस्तदस्तु “प्रवर्धतां श्रीः कुशलं सदास्तु प्रसन्नतामञ्चतु देववर्गः । आनन्दलक्ष्मीगुरुकीर्तिसौख्य-समाधियुक्तोऽस्तु समस्तसंघः ॥१॥ सर्वमङ्गल० ॥२॥”

ચોરભયના નિવારણની વિધિ

: સૂચનાઓ :

- (૧) પ્રથમ પ્રયાણના દિવસે નગર બહાર માંગલિક સંભળાવ્યા બાદ આ વિધિ કરી પ્રયાણ કરવું.
- (૨) એક રાજ્યમાંથી બીજા રાજ્યમાં સંઘનો પ્રવેશ હોય ત્યારે આ વિધિ (સરહદ રેખામાં) કરવી.
- (૩) વિશેષ ભયજનક પ્રદેશ આવે તો અર્થાત્ માર્ગમાં ચોર લુંટારાનો ભય આવી પડતાં સુરક્ષા માટે વિધિ કરવી.

*રસ્તામાં જમીન ઉપર જમણા હાથની આંગળીથી ધનુષ્યની આકૃતિ ચિત્ર પ્રમાણે આલેખવી (જે દિશામાં જવાનું હોય તે દિશામાં તીર રાખવું.) પછી નીચેના મંત્રનો ૭ વખત જાપ કરી જમણો | ચોર બન્ધક ધનુષ્યન્ત્રમ્ । પગ ધનુષ્યની આકૃતિ ઉપર મૂકીને જવું (મુખ્ય વ્યક્તિએ) તેવું અનુભવી વૃદ્ધોનું કથન છે.

મંત્ર :- ॐ હ્રીં ધનુ (૬) મહાધનુ સર્વધનુદેવિ ! પદ્માવતિ ! સર્વેષાં દુષ્ટચોરાણાં

આયુધં બન્ધ (૨) દૃષ્ટિં બન્ધ (૨) મુખસ્તમ્ભં કુરુ (૨) સ્વાહા ॥

મંત્ર :- ॐ નમો ધરણેન્દ્રાય ચ્ચઙ્ગવિદ્યાધરાય ચ્ચલ ૨ ચ્ચઙ્ગં ગૃણ્હ ૨ સ્વાહા ॥

આ બે મંત્રોના જાપથી ચોરનાં ધનુષ્ય (કામઠાં) બાણ તથા તલવાર આદિનું બંધન થાય છે. અર્થાત્ ચોરો હથિયાર વાપરી શકતા નથી. તેમના ઉપાડેલાં હથિયાર હવામાં જ થંભી જાય છે. ચોરો નો ભય હટી જશે.

આ મંત્રોનો ત્રણ દિવસ પર્યંત પ્રતિદિન કરમાળાથી ૧૦૦૦ જપ કરવાથી તથા યંત્રમાં ધરણેન્દ્ર સહિત પદ્માવતીનું આહ્વાન કરી ૧૦૦૦ પુષ્પોથી પૂજન કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. સિદ્ધ કરેલા મંત્રો પ્રયોગ કરતાં સફળતા આપે છે.

* પદ્માવત્યષ્ટક શ્લોક. નં. ૩ની ટીકા વિવરણ (સારાભાઈ નવાબ)

॥ ' ॐ નમો અરિહંતાણં અભિળી મોહિળી મોહય (૨) સ્વાહા ॥

માર્ગે સ્મર્તવ્યા ચોરદર્શનમ્ અપિ ન ભવતિ ।
(માર્ગમાં આ મંત્રનું સ્મરણ કરવાથી ચોર વિગેરેના દર્શન પણ થતા નથી) હ.લિ.પ્રત
ના આધારે (પ્રા.વિ.મ. ૭૬૭)

સંઘયાત્રા
વિધિ

ચોરભયના
નિવારણની
વિધિ

(૧૯)

દાદાને છત્ર-સુવર્ણનો કંઠો, મુગુટો વિગેરે આભૂષણ ચઢાવવાની વિધિ.

શક્ય હોયતો આભૂષણના ૧૮ અભિષેક કરાવવા.

- (૧) સૌ પ્રથમ સ્નાત્રપૂજા ભણાવવી, સ્નાત્ર પૂજા સમયે તે આભૂષણ પાટલા ઉપર થાળમાં મૂકવા.
- (૨) પંચામૃત તથા શાંતિકલશના જલને ભેગું કરી તેનાથી આભૂષણ ને શુદ્ધ (અભિષેક) કરવો.
- (૩) ગુરુ ભગવંત પાસે સૂરિમંત્ર કે વર્ધમાન વિદ્યાથી અભિમંત્રિત વાસક્ષેપ કરાવવો.
- (૪) ત્યારબાદ સત્તર ભેદી પૂજામાં દશમી આભરણ પૂજા ભણાવવી.

ગભારામાં-

દાદાની પાસે જઈ આભરણ હાથમાં લઈ નીચેનો મંત્ર બોલવો પછી આભરણ દાદાને ચઢાવવું.

મુક્તાવલી- કુંડલ-બાહુરક્ષ, કોટીર મુખ્યાભરણાવલીનાં ।

પ્રભોર્યથાસ્થાન નિવેશનેન, પૂજામર્કાર્ષિ દશમીં બિઢૌજા ॥

ॐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મ જરા મૃત્યુ નિવારણાય દિવ્યશરીરાય દેવાધિદેવાય શ્રીમતે
જિનેન્દ્રાય અસ્મિન્ જમ્બૂદ્વીપે ભરતક્ષેત્રે દક્ષિણાર્ધ ભરતે મધ્યખંડે ગુર્જર દેશે..... તઃજી છ'રીપાલિત સંઘયાત્રા
પ્રસંગે રત્નમયં - સુવર્ણમયં - રજતમયં મુકુટકંઠાદિ આભરણં સમર્પયામિ સ્વાહા ।

મંત્ર બોલી થાળી ઘંટ, વિગેરે વગાડવું... અને પ્રભુજીને આભરણ ચઢાવવું... !

સંઘયાત્રા
વિધિ

આભૂષણ
ચઢાવવાની
વિધિ

(૨૦)

સંઘનો પડાવ(મુકામ) કરવાનો હોય ત્યાં મંડપ પૂર્વે કરવાનું ભૂમિ શુદ્ધિ વિધાન

સૂચના :-

- * મુકામ હોય ત્યાંથી સ્નાત્ર પૂજાનું ન્હવણ જલ આગળના મુકામે મોકલી શકાય
- * બાકુળા વિગેરે અભિમંત્રિત કરવાની રોજ અનુકૂળતા ન હોય તો મોટો થાળ કે વાસણ ભરી બાકુળા અભિમંત્રિત કરી અલગ રાખવા... તેમાંથી રોજ થોડા થોડા વાપરવા.
- * સૂરિમંત્ર કે વર્ધમાન વિદ્યાનો વાસકેષ ઉપસ્થિત (નિશ્રાદાતા) ગુરુ મ.નો લઈ રાખવો
- * થાળમાં કોરા બાકુળા લઈ નીચેના મંત્રથી ૨૧ વાર અભિમંત્રિત કરવા.

મંત્ર :- ॥ ૐ હ્રીં ક્ષ્વીં સર્વોપદ્રવાદ્ બલિં રક્ષ રક્ષ સ્વાહા ॥ તથા સમય અને અનુકૂળતા હોય તો નીચેનો બૃહદ મંત્ર ત્રણ વાર બોલી ત્રણ વાર વાસકેષ કરવો.

ૐ નમો અરિહંતાણં । ૐ નમો સિદ્ધાણં । ૐ નમો આયરિયાણં । ૐ નમો ઉવજ્ઞાયાણં । ૐ નમો લોય સવ્વસાહૂણં । ૐ નમો આગાસગામીણં । ૐ નમો ચારણાઇલદ્ધીણં । જે ઇમે કિત્તરકિંપુરિસમહોરગગરુલસિદ્ધગંધવ્વજક્ક્રવ્વસપિસાયભૂયપિસા-
ઇણીડાઇણીપિહિયો જિણધરનિવાસિણો નિયનિયનિલયદ્વિયા પવિયારિણો સન્નિહિયા અસન્નિહિયા ય તે સવ્વે ઇમં વિલેવણધૂવ-
પુપ્ફફલપર્ણવસણાહં (સિણોહ-) બલિં પડિચ્છંતા તુટ્ઠિકરા ભવંતુ, સિવંકરા ભવંતુ, સંતિકરા ભવંતુ, સુત્થજણં કુણંતુ, સવ્વજિણાણ
સન્નિહાણપ્પભાવઓ પસન્નભાવત્તણેણ સવ્વત્થ રક્ક્રં કુણંતુ સવ્વત્થ દુરિયાણિ નાસંતુ, સવ્વાસિવમુવસમંતુ, સંતિ-તુટ્ઠિ-પુટ્ઠિ-સિવ-
સુત્થયણં કારિણો ભવંતુ । સ્વાહા ।

॥ ઇતિ ભૂતબલિ મંત્રઃ ॥

સંઘયાત્રા
વિધિ

(૨૧)

* સોનાવાણીનું પાણી કે સ્નાત્ર પૂજાનું ન્હવણ જલ નવકાર અને મંત્ર(નીચે) દ્વારા કૂળગૂંથણીએ સાત વાર ગણી,
અભિમંત્રિત કરી અને ગુરુ મ.નો વાસકેપ નાખી તે જલનો ચારે બાજુ છંટકાવ કરવો.

મંત્ર ॥ ઐં હ્રીં શ્રી જીરાડલી પાર્શ્વનાથ રક્ષાં કુરુ કુરુ સ્વાહા ॥

* ઐં ભવણવઙ્ગ વાણવંતર જોડસવાસી વિમાણવાસી અ ।

જે કે વિ દુદ્ધદેવા તે સવ્વે ઉવસમંતુ મમ સ્વાહા ॥

આ ગાથા બોલી બાકુળા સર્વ દિશામાં આપવા.

* નીચે પ્રમાણે ક્ષેત્રપાલની અનુજ્ઞા માંગી શ્રીફળ (અથવા સોપારી) ચઢાવવું.

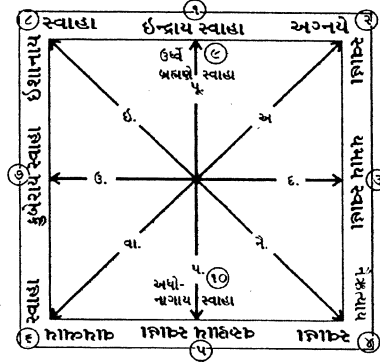
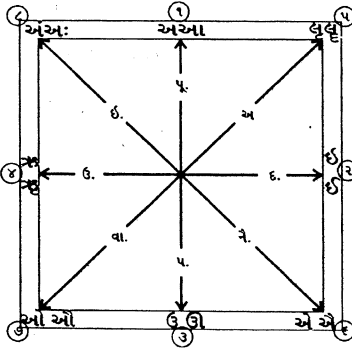
જિનશાસન ભક્તિવંત હે ક્ષેત્રપાલ દેવ ! અમો પરમાત્માની ભક્તિ સ્વરૂપ તીર્થયાત્રા કરવા માટે.....
નગરથી..... તીર્થની યાત્રા કરવા માટે છ'રી પાલિત સંઘ સાથે જઈ રહ્યા છીએ. આપના સ્થાનમાં
પરમાત્મા સહિત ચતુર્વિધ શ્રી સંઘ પધારી રહ્યો છે. અહીં તેમના મુકામ માટે અમો અનુજ્ઞા માંગીએ છીએ ! આપ રજા
આપો, શ્રી સંઘની આરાધનામાં આપ સહાયક બનો ! (શ્રીફળ ચઢાવવું) પછી...

* ॥ ઐં ભૂરસી ભૂતધાત્રી સર્વભૂતહિતે ભૂમિશુદ્ધિ કુરુ કુરુ સ્વાહા ॥

ઉપરનો મંત્ર બોલી ચંદન કે કંકુના છાંટણા ભૂમિ ઉપર કરી પછી ટેન્ટ-મંડપના કાર્યનો પ્રારંભ કરવો.

સંઘમાળ અંગેની પૂર્વ તૈયારી

- પંચવર્ણી રેશમ અને કસબની માળાઓ (જેટલા સંઘવી=સંઘમાળ પહેરનાર વ્યક્તિ હોય તેટલી) તૈયાર કરાવવી.
- જેટલા સંઘપતિ-સંઘવણ હોય તેટલા કટાસણાં-મુહપત્તિ ચરવળા(ગોળ-ચોરસ ઢાંડીના) તૈયાર રાખવા.
- માળ પહેરાવાની પૂર્વરાત્રીએ માળાઓ ગુરુ મ. ને આપવી, ગુરુમ. વર્ધમાન વિદ્યાથી માળાઓ અભિમંત્રિત કરે.
- માળના દિવસે સવારે સંઘપતિ સંઘની સાથે ગુરુ મ.ના સ્થાને જઈ વંદન-વિનંતી કરી પૂજ્યશ્રીની (ચતુર્વિધસંઘ) સાથે વાજતે ગાજતે દહેરાસરે આવી ચૈત્યવંદન વિગેરે કરે (સમય ન હોય તો અથવા પૂર્વે થઈ ગયું હોય તો લઘુ ચૈત્યવંદન કરવું.)
- તીર્થપતિ દાદાને આભૂષણ વિગેરે ચઢાવવાનું બાકી હોય તો વિધિપૂર્વક(પૃ. નં. ૧૮ પ્રમાણે) ચઢાવવું તેમાં તીર્થની વ્યવસ્થા કે માળ માટેનાં મુહૂર્ત-સમયનો ખ્યાલ રાખી આગળ-પાછળ આભૂષણપૂજા કરવી.
- માળ પહેરવા માટે તીર્થપતિ દાદાની પવિત્ર નજરથી પાવન સ્થળ રાખવું, પ્રભુની દૃષ્ટિ સમક્ષ માળા પરિધાન થાય તે ઉત્તમ છે. પછી સમય અને ક્ષેત્ર સંજોગો પ્રમાણે ગોઠવણ કરવી.

દિગ્બંધ ગુરુ પરંપરા મુજબ કરવાના છે, છતાં અહીં જાણ માટે સામાન્ય માર્ગદર્શન આપેલ છે. સ્વર-સ્થાપના તથા દિક્પાલ-સ્થાપના એમ બન્ને પદ્ધતિમાં પૂર્વદિશાથી બતાવેલ ક્રમ(આંકડા) પ્રમાણેની દિશામાં વાસક્ષેપ કરવાપૂર્વક તે તે દિશામાં દર્શિત સ્વરો કે દિક્પાલ મંત્રોનો મનમાં ઉચ્ચાર કરવા દ્વારા સ્થાપના કરવી.

સંઘમાળ મંડપની પ્રાથમિક તૈયારી

- નાણ-ગુરુમ.ની પાટ વિગેરે ગોઠવવી
- નાણ પધરાવવાની જગ્યા ધોઈને શુદ્ધ કરવી.
- નાણ ઉપર ચંદરવો તથા ગુરુમ.ના સ્થાને છોડ અને ચંદરવો બાંધવો.
- સ્થાપનાચાર્ય માટે ત્રણ બાજોઠ અને રૂમાલ ગોઠવવા નાણ સન્મુખ ૪ દિશામાં તથા નાણની નીચે (કુલ-પ) ગહુંલી (સ્વસ્તિક) કરવી. દરેક ઉપર શ્રીફળ તથા ૧૧ રૂ. મૂકવા.
- ચાર વિદિશામાં ચાર દીવા મૂકવા(ફાનસમાં) તથા એક દીવો વધારે ચાલુ રાખવો. (કુલ-૫ દીવા)
- નાણમાં ચાર ભગવાન પધરાવવાના સ્થાને ચંદનના સ્વસ્તિક(ચાર) કરી ચાંદીના સિક્કા અથવા ૧૧ રૂ. ૧-૧ મૂકવા.
- જે ચાર પ્રભુજીને નાણમાં પધરાવવાના હોય તેમને સોના-ચાંદીનો વરખ બાદલો વિગેરે શુદ્ધ-ઉત્તમ દ્રવ્યોથી અંગરચના કરવી. (અંગરચના પહેલાંથી આરાધક કે પૂજારી પાસે કરાવી લેવી જેથી સમય ન જાય)
- ચારે પ્રભુજીને મુગટ હોય તો ચઢાવવા.
- ગુલાબના ચાર હાર તથા છુટા ગુલાબ તૈયાર રાખવા પ્રભુજીને નાણમાં પધરાવી ચઢાવવા.
- માળની વિધિ સમયે પૂજાના વસ્ત્રોમાં આરાધક અથવા પૂજારી હાજર રહે તે વ્યવસ્થા કરવી.

સંઘ માળ(તીર્થ માળ) પહેરાવવાનું વિધાન

- પ્રભુજીને વાજતે ગાજતે લાવી નાણાંમાં પધરાવવા ગુરુ મ. પ્રભુજીને વાસક્ષેપ કરી દિગ્બંધ કરે. (પૃ.નં. ૨૩)
- સમય હોય તો સંઘપતિ (માળા પહેરનાર) જ્ઞાન પૂજન કરી ગુરુમ.નો વાસક્ષેપ કરાવે.
- દરેક સંઘપતિ(શ્રાવક તથા શ્રાવિકા) શ્રીફળ તથા અક્ષતની અંજલી ભરી નાણાની ચારે બાજુ પ્રભુ સન્મુખ
- ૧-૧ નવકાર ગણવાપૂર્વક ત્રણ પ્રદક્ષિણા દે. પછી શ્રીફળ તથા અક્ષત પ્રભુજી પાસે (યોગ્ય સ્થાને) મૂકી પોતાનું સ્થાન ગ્રહણ કરે.

વજ્ર પંજર સ્તોત્ર દ્વારા આત્મરક્ષા

ૐ પરમેષ્ઠિ નમસ્કારં, સારં નવપદાત્મકં, । આત્મરક્ષાકરં વજ્ર-પંજરાભં સ્મરામ્યહં ॥૧॥
 ૐ નમો અરિહંતાણં, શિરસ્કં શિરસિ સ્થિતં, । ૐ નમો સર્વ સિદ્ધાણં, મુખે મુખપટં વરમ્ ॥૨॥
 ૐ નમો આયરિયાણં, અંગરક્ષાતિશાયિની, ૐ નમો ઉવજ્જાયાણં, આયુધં હસ્તયોદ્ધં ॥૩॥
 ૐ નમો લોએ સર્વસાહુણં મોચકે પાદયોઃ શુભે, । એસો પંચનમુક્કારો, શિલા વજ્રમયી તલે ॥૪॥
 સર્વપાવપ્પણાસણો, વપ્રો વજ્રમયો બહિઃ, । મંગલાણં ચ સર્વેસિં, ખાદિરાંગારખાતિકા ॥૫॥
 સ્વાહાન્તં ચ પદં જ્ઞેયં, પદમં હવર્ષ મંગલં, । વપ્રોપરિ વજ્રમયં, પિધાનં દેહરક્ષણે ॥૬॥
 મહા-પ્રભાવા રક્ષેયં, ક્ષુદ્રોપદ્રવનાશિની, । પરમેષ્ઠિપદોદ્ભૂતા, કથિતા પૂર્વસૂરિભિઃ ॥૭॥
 યશ્ચૈવં કુરુતે રક્ષાં, પરમેષ્ઠિપદૈઃ સદા, । તસ્ય ન સ્યાદ્ ભયં વ્યાધિ-રાધિશ્ચાપિ કદાચન ॥૮॥

પછી ખમાં દઈ ઈરિયાવહી પડિક્કની એક લોગસ્સનો કાઉં કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. ખમાં દઈ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! વસહિ પવેઉં ? (ગુરુ-પવેહ) ‘ઈચ્છં’ ખમાં ભગવન્ ! સુદ્ધા વસહિ (ગુરુ-તહત્તિ) ખમાં ઈચ્છાં સંદિં ભગવન્ ! મુહપત્તિ પડિલેહું ? (ગુરુ-પડિલેહેહ) ઈચ્છં કહી મુહપત્તિ પડિલેહી પછી ખમાં દઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યકત્વ સામાયિક આરોવાવણી] તીર્થમાલા આરોવાવણી નંદીકરાવણી વાસનિક્ષેપં કરો. ગુરુ ત્રણ નવકાર ગણવાપૂર્વક વાસનિક્ષેપ કરે.

પછી ખમાં દઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યકત્વ સામાયિક આરોવાવણી] તીર્થમાલા આરોવાવણી, નંદીકરાવણી વાસનિક્ષેપકરાવણી દેવવંદાવો. (ગુરુ-વંદાવેમિ.)

ખમાં દેઈ કહે, ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન કરું ? (ગુરુ - કરેહ) ‘ઈચ્છં’ કહી ચૈત્યવંદન મુદ્રાએ બેસે પછી ગુરુ નીચે પ્રમાણે ચૈત્યવંદન કરાવે.

ચૈત્યવંદન

ઠંનમ:પાર્શ્વનાથાય, વિશ્વચિન્તામણીયતે । હ્રીંધરણેન્દ્રવૈરોટ્યા-પદ્માદેવી યુતાયતે ॥૧॥

શાન્તિતુષ્ટિમહાપુષ્ટિધૃતિકીર્તિવિધાયિને । ઠં હ્રીંદ્વિહ્વાલવૈતાલસર્વાધિવ્યાધિનાશિને ॥૨॥

જયાહુજિતાહુહુવ્યા-વિજયાહુહુહુપરાજિતયાહુન્વિત: । દિશાંપાલૈર્ગ્રહૈર્યક્ષૈર્વિદ્યાદેવીભિરન્વિત: ॥૩॥

ઠં અસિઆઝસા નમસ્તત્ર ત્રૈલોક્યનાથતામ્ । ચતુ:ષ્ટિસુરેન્દ્રાસ્તે, ભાસન્તેચ્છત્રચામરૈ: ॥૪॥

શ્રી શંખેશ્વરમણ્ડન ! પાર્શ્વજિન ! પ્રણત-કલ્પતરુકલ્પ ! ચૂસ્ય દુષ્ટત્રાતં, પૂસ્ય મે વાઙ્ચિતં નાથ ! ॥૫॥

પછી જંકિંચિં નમુત્યુણં અરિહંત ચેઈયાણં અત્તથં કહી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી, પારી નમોહુર્હત્તં કહી

नीये जषावेव थुधं ढषवी.

अहंस्तनोतु स श्रेयः-श्रियं यद्ध्यानतो नरैः । अप्यैन्द्री सकलाऽत्रैहि, रंहसा सहसौच्यत ॥१॥

पछी लोडगस्स० सव्वलोअेरिहंत० अन्नत्थ० कही अेक नवकारनो काउस्सग्ग इरी, पारी नीयेनी बीछ थुधं ढषवी.

ओमिति मन्ता यच्छसनस्य नन्ता सदायदंहींश्च । आश्रीयते श्रिया ते, भवतो भवतो जिनाः पान्तु ॥२॥

पछी पुक्खरवरटी० सुअस्स ढगवओ० वंदणवत्तियाअे० अन्नत्थ० कही अेक नवकारनो काउस्सग्ग करी, पारी नीयेनी त्रीछ थुधं ढषवी.

नवतत्वयुता त्रिपदीश्रिता रूचिज्ञानपुण्यशक्तिमता । वर्धर्मकीर्त्तिविद्याऽऽनन्दाऽऽस्याज्जैनगीर्जीयात् ॥३॥

पछी सिद्धाणं बुद्धाणं कही श्रीशांतिनाथ आराधनार्थं करेमि काउस्सग्गं वंदणं अन्नत्थं कही अेक लोडगस्स (सागरवरगंभीरा सुधी)नो काउस्सग्ग करी, पारी नभोऽर्हत्त्वं कही नीयेनी योथी थुधं ढषवी.

श्रीशान्तिः श्रुतशान्तिः प्रशान्तिकोऽसावशान्तिमुपशान्तिम् । नयतु सदा यस्य पदाः सुशान्तिदाः सन्तुसन्ति जने ॥४॥

पछी श्री द्वादशांगी आराधनार्थं करेमि काउस्सग्गं वंदणं अन्नत्थं अेक नवकारनो काउं करी, पारी नभोऽर्हत्त्वं कही पांयभी थुधं कडेवी

सकलार्थसिद्धिसाधनबीजोपाङ्गा सदा स्फुरदुपाङ्गा । भवतादनुपहतमहातमोऽपहा द्वादशाङ्गी वः ॥५॥

श्री श्रुतदेवता-आराधनार्थं करेमि काउस्सग्गं अन्नत्थं अेक नवकारनो काउं नभोऽर्हत्त्वं कही नीयेनी छही थुधं कडेवी.

वदवदति न वाग्वादिनि ! भगवति ! कः ? श्रुतसरस्वति । गमेच्छुः । रङ्गन्तरङ्गमतिवरतरणिस्तुभ्यं नम इतीह ॥६॥

શ્રીશાસનદેવતા આરાધનાર્થ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્યં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્તં કહી નીચેની સાતમી થુઈ ભણવી.

ઉપસર્ગવલયવિલયનનિરતા જિનશાસનાવનૈકરતાઃ । દ્રુતમિહ સમીહિતકૃતે સ્યુઃ શાસનાદેવતા ભવતામ્ ॥૭॥
સમસ્ત વેયાવચ્ચગરાણં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્યં એક નવકારનો કાઉં કરી, પારી નમોડુર્હત્તં કહી નીચેની આઠમી થુઈ ભણવી.

સદ્દેહુત્ર યે ગુરુગુણૌઘનિઘે સુવૈયાવૃત્યાદિકૃત્યકરણૌકનિબદ્ધકક્ષાઃ ।

તે શાન્તયે સહ ભવન્તુ સુરાઃ સુરીભિઃ સદ્દૃષ્ટ્યો નિખિલવિઘ્નવિઘાતદક્ષાઃ ॥૮॥

ત્યાર પછી એક નવકાર પ્રગટ બોલી બેસીને નમુત્યુણં જાવંતિં ખમાં જાવંતં નમોડુર્હત્તં પછી પંચપરમેષ્ઠી સ્તવ કહેવું
ઓમિતિ નમો ભગવઓ, અરિહન્તસિદ્ધાડુડુયરિયંઠવજ્ઞાય । વરંસવ્વંસાહુમુણિસંઘધમ્મતિથ્થંપવયણસ્સ ॥૧॥
સપ્પણવ નમો તહ ભગવઈ, સુયદેવયાઇ સુહયાએ । સિવસંતિ દેવયાણં, સિવપવયણંદેવયાણં ચ ॥૨॥
ઇન્દાગણિજમનેરઈયંવરુણવાઠ્ઠકુબેરઈસાણા । બમ્મ્હોનાગુત્તિ દસણ્હમવિ ય સુદિસાણ પાલાણં ॥૩॥
સોમંયમંવરુણવેસમણવાસવાણં તહેવ પંચણ્હં । તહ લોગપાલયાણં, સૂરાઈગહાણ ય નવણ્હં ॥૪॥
સાહંતસ્સ સમવ્સંઘં, મજ્ઞમિણં ચેવ ધમ્મણુઠ્ઠાણં । સિદ્ધિમવિઘં ગચ્છુઠ, જિણાઈનવકારઓ ધણિયં ॥૫॥
ત્યાર પછી જયવીયરાય સંપૂર્ણ કહેવા.

॥ ઈતિદેવવંદન વિધિઃ ॥

તે પછી નાંણને પડદો કરાવી બે વાંદણાં દેવાં.

પછી ખમાં દઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં, [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી] તીર્થમાલા આરોવાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપ કરાવણી, દેવવંદાવણી, નંદીસૂત્રસંભલાવણી કાઉસ્સગ્ગ કરાવો. (ગુરુ-કરેહ.) ‘ઈચ્છ’

ખમાં દઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્યક્ત્વ સામાયિક આરોવાવણી] તીર્થમાલા આરોવાવણી, નંદીકરાવણી, વાસનિક્ષેપકરાવણી, દેવવંદાવણી, નંદીસૂત્ર સંભલાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં. અત્તથ્થં કહી ગુરુ શિષ્યે બન્ને જણે એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ (સાગરવરગંભીરા સુધી)નો કરી, પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી ખમાં દઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી નંદીસૂત્ર સંભલાવોજી. (ગુરુ-સાંભલો.) ‘ઈચ્છ’. ગુરુ આદેશ માંગી ત્રણ નવકારરૂપ નંદી સંભળાવી તેના મસ્તકે ત્રણવાર વાસક્ષેપ નાંખે, ગુરુ ‘નિત્યારગપારગા હોહ’ કહે ત્યારે શિષ્યે ‘તહત્તિ’ કહેવું. પછી

ખમાં દઈ ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી, સમ્યક્ત્વઆલાપક ઉચ્ચરાવોજી, એમ કહી પછી પૃથક્ પૃથક્ નવકારપૂર્વક સમ્યક્ત્વનો આલાવો ત્રણવાર ઉચ્ચરાવીએ યથા-

અહરંઠં ભંતે તુમ્હાણં સમીવે, મિચ્છતાઓ પડિક્કામામિ, સમ્મત્તં ઉવસંપજ્જામિ, તંજહા દવ્વઓ ચિત્તઓ કાલઓ ભાવઓ, તત્થ દવ્વઓણં મિચ્છત્ત કારણાણં પચ્ચક્કવામિ સમ્મત્તકારણાણં ઉવસંપજ્જામિ, નો મે કપ્પઙ્ગ અજપ્પભિઙ્ગ અન્નઉત્થિય વા અન્નઉત્થિઅદેવયાણિ વા, અન્નઉત્થિ-અપરિગ્ગહિઆણિ વા અરિહંતચેઙ્ગાણિ, વંદિત્તય વા, નમંસિત્તય વા, પુલ્લિં, અણાલવિત્તયણ, આલવિત્તય વા, સંલવિત્તય વા, તેસિં અસણં વા, પાણં વા ખાઈમં વા, સાઈમં વા, દાઠં વા, અણુપ્પદાઠં વા, ચિત્તઓ ણં, ઇત્થ વા, અન્નત્થ વા કાલઓ ણં જાવજ્જીવાય, ભાવઓ ણં જાવ ગહેણં ન ગહિજ્જામિ, જાવ છલ્લેણં ન છલિજ્જામિ જાવ સંનિવાયણં નાભિભવિજ્જામિ, જાવ અન્નેણ વા કેણ વિ રોગાયંકાઙ્ગા કારણેણં એસ પરિણામો ન પરિવડ્ડિ તાવ મે એયં સમ્મં દંસણંનન્નત્થ રાયાભિઓગેણં, ગણાભિઓગેણં, બલાભિઓગેણં, દેવાભિઓગેણં, ગુરુનિગ્ગહેણં, વિત્તિકંતારેણં, વોસિરામિ.

અરિહંતો મહદેવો, જાવજ્જીવં સુસાહૂણો ગુરુણો । જિણપત્તં તત્તં, ઇઅ સમ્મત્તં મય ગહિયં ॥ નિત્યારગપારગાહોહ, શિષ્ય કહે ‘તહત્તિ’. છેવટે એ ગાથા ત્રણ વાર ઉચ્ચરાવીએ. પછી...

(ટિપ્પણીમાં જણાવ્યા મુજબ સમ્યક્ત્વ આલાપક ઉચ્ચરાવીને)

૧. ખમાં ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્મત્તસામાઈયં આરોવેહ] તીર્થમાલા આરોવેહ (ગુરુ-આરોવેમિ.)
(અત્રે સંઘવીને માળ પહેરાવવી)
૨. ખમાં સંદિસહ કિં ભણામિ ? [ગુરુ-વંદિત્તા પવેહ].
૩. ખમાં ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! તુમ્હે અમ્હં [સમ્મત્તસામાઈયં આરોવિયં] તીર્થમાલાઆરોવિયં ઈચ્છામો અણુસટ્ઠિં.
(ગુરુ-આરોવિયં આરોવિયં ખમાસમણાણં હત્યેણં સુત્તેણં અત્યેણં તદ્દુભયેણં સમ્મં ધારિજ્જાહિં ગુરુગુણેહિં વુટ્ઠિજ્જાહિં
નિત્યારગપારગા હોહ.) તહત્તિ
૪. ખમાં તુમ્હાણં પવેઈયં સંદિસહ સાહૂણં પવેએમિ. (ગુરુ-પવેહ.) (સકલ સંઘને વાસક્ષેપવાળા ચોખા આપવા)
૫. ખમાં નાણને ચારેબાજુ એક એક નવકાર ગણતાં ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેવી. (આ વખતે સકલ સંઘ વાસક્ષેપવાળા
અક્ષતથી વધાવે.)
૬. ખમાં દઈ તુમ્હાણં પવેઈયં સાહૂણં પવેઈયં સંદિસહ કાઉસ્સગ્ગં કરેમિ, (ગુરુ-કરેહ) ઈચ્છં.
૭. ખમાં દઈ ઈચ્છકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! [સમ્મત્તસામાઈયં આરોવાવણી] તીર્થમાલં આરોવણત્થં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં
અત્તત્થં કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ(સાગરવરગંભીરા સુધી) કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી ખમાં દઈ
વંદન કરી યથાશક્તિ પચ્ચક્ખાણ કરે પછી ખમાં દઈ અવિધિ આશાતના મિચ્છામિ દુક્કડં કહેવું. ખમાં દઈ સંઘવી
ઈચ્છકારિ ભગવન્ ! પસાય કરી હિતશિક્ષા પ્રસાદ કરશોજી. ગુરુ ઉપદેશ આપે.

દેવદાણવગંધવ્વા-જકખરકખસ કિન્નરાઃ બંભયારી નમંસંતિ દુક્કડં જે કરંતિ તે. ॥૧॥

॥ ઈતિ સંઘયાત્રા વિધાન ॥

પરિશિષ્ટ

નવગ્રહાદિ પૂજન (સંક્ષેપ વિધિથી)

પ્રથમ સ્નાત્રપૂજા ભણાવવી, પછી અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવી, સમય હોય તો શાંતિનાથપ્રભુનો કળશ ભણવો, પછી વજ્રપંજર સ્તોત્ર મુદ્રા પૂર્વક બોલવું. (જુઓ પૃ.નં.૩)

પછી બલિબાકુળા વિસ્તારપૂર્વક આપવા :

(૧) ઐં નમો ઈન્દ્રાય પૂર્વદિગધિષ્ઠાયકાય ઐરાવણવાહનાય સહસ્રનેત્રાય વજ્રાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્ જંબુદ્વિપે ભરતક્ષેત્રે દક્ષિણાર્ધ ભરતે મધ્યખંડે અમુક દેશે અમુક નગરે અમુક પ્રાસાદે.... સંઘયાત્રા શાંતિ વિધાન મહોત્સવે અત્ર આગચ્છ આગચ્છ બલિપૂજાં ગૃહાણ ગૃહાણ શાંતિકરા ભવંતુ, તુષ્ટિકરા ભવંતુ, પુષ્ટિકરા ભવંતુ, શિવંકરા ભવંતુ સ્વાહા (વિસર્જનમાં સ્વસ્થાનં ગચ્છ ગચ્છ બોલવું) (૨) ઐં નમો અગ્નયે અગ્નિમૂર્તયે શક્તિહસ્તાય મેષવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૩) ઐં નમો યમાય દક્ષિણદિગધિષ્ઠાયકાય મહિષવાહનાય દંડાયુધાય કૃષ્ણમૂર્તયે સપરિજનાય અસ્મિન્... (૪) ઐં નમો નૈઋતાય ખડગહસ્તાય શબવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૫) ઐં નમો વરુણાય પશ્ચિમદિગધિષ્ઠાયકાય મકરવાહનાય પાશહસ્તાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૬) ઐં નમો વાયવે વાયવીપતયે ધ્વજહસ્તાય હરિણવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૭) ઐં નમો ધનદાય ઉત્તરાદિગધિષ્ઠાયકાય ગદાહસ્તાય નરવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૮) ઐં નમો ઈશાનાય એશાનીપતયે ત્રિશૂલહસ્તાય વૃષભવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૯) ઐં નમો બ્રહ્મણે ઉર્ધ્વલોકાધિષ્ઠાયકાય રાજહંસવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૧૦) ઐં નમો નાગાય પાતાલધિષ્ઠાયકાય પદ્મવાહનાય સપરિજનાય અસ્મિન્... (૧૧) ઐં નમ આદિત્ય-સોમ-મંગળ-બુધ-ગુરુ-શુક્રા:-શનૈશ્વરો-રાહુ-કેતુ પ્રમુખાઃ ખેટા જિનપતિ પુરતોડવતિજન્તુ સવાહનાય સપરિકરાય અસ્મિન્...

પછી સંક્ષિપ્ત દિગ્પાલ પૂજન કરવું.

દશ દિક્પાલ સ્થાપના

ઈ	૮	પૂ	૧	એ	૨
ઉ	૭	ઉર્ધ્વ	૯	૬	૩
		પાતાલ	૧૦		
વા	૬	૫	૫	નૈ	૪

નીચેના મંત્રો બોલી એકેક ખાનામાં કુસુમાંજલિ મૂકાવવી તે આ પ્રમાણે :-
 ● ઈન્દ્ર : ઠં ઠ્રીં આં હાં હૂં હ્રાં શ્રૂં હ્રઃ ક્ષઃ વજ્રાધિપતયે ઈન્દ્ર સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૧॥ ● અગ્નિ : ઠં ઠ્રીં રૈં રોં રૂં રૈં રોં રઃ અગ્નિ સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૨॥ ● યમ : ઠં ઠ્રૂં હૂં હ્રાં ક્ષઃ યમ સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૩॥ ● નૈઋત : ઠં ગ્લોં હોં નૈઋત સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૪॥ ● વરુણ : ઠં શ્રીં હોં વરુણ સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૫॥ ● વાયુ : ઠં ક્લીં હોં વાયુ સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૬॥ ● કુબેર : ઠં બ્લોં હોં કુબેર સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૭॥ ● ઈશાન : ઠં હાં હૂં હોં હઃ ઈશાન સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૮॥ ● બ્રહ્મ : ઠં ઠ્રીં ઠ્રૂં બ્લૂં ચૈં દ્રઃ બ્રહ્મન્ સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૯॥ ● નાગ : ઠં આં ઠ્રીં કોં ઐં ઠ્રોં પદ્માવતી સહિતાય ધરણેન્દ્ર સંવૌષટ્ સ્વાહા ॥૧૦॥

પછી દિક્પાલોની અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવી. ● ચન્દનં સમર્પયામિ સ્વાહા ૧૦, પુષ્પં સમર્પયામિ સ્વાહા ૧૦, ધૂપં આધ્રાપયામિ સ્વાહા ૧૦, દીપં દર્શયામિ સ્વાહા ૧૦, અક્ષતં તાંબૂલં દ્રવ્યં ફલં સર્વોપચારાન્ સમર્પયામિ સ્વાહા ૧૦, પછી ૧૦ ફળ, ૧૦ નૈવેદ્ય, પાન, સોપારી, સવા રૂપિયો, પંચરત્નની પોટલી, શ્રી ફળ અને ફૂલ વિગેરે થાળમાં લઈ ઉભા થવું. ઠં ઈન્દ્રાગ્નિ-યમ-નૈઋત-વરુણ-વાયુ-કુબેરેશાન બ્રહ્મનાગેતિ દશદિક્પાલા જિનપતિ પુરતોડવતિષ્ણન્તુ સ્વાહા આ પ્રમાણે બોલીને શ્રી ફળ વિગેરે પાટલા ઉપર મૂકવા પછી નવગ્રહનું પૂજન કરવું:

નવગ્રહ સ્થાપના

બુ	૪	શુ	૬	ચં	૨
ગુ	૫	સૂ	૪	મં	૩
કે	૯	શ	૧	રા	૮

નીચેના એક એક મંત્ર બોલી દરેક ખાના કુસુમાંજલિ કરવી
 ● આદિત્ય : ઠં ઠ્રીં રત્નાંગક સૂર્યાય સહસ્રકિરણાય નમો નમઃ સ્વાહા ॥૧॥ ● ચંદ્ર : ઠં રોહિણીપતયે ચન્દ્રાય ઠં ઠ્રીં હ્રાં દ્રીં ચન્દ્રાય નમઃ સ્વાહા ॥૨॥ ● મંગળ : ઠં નમો ભૂમિપુત્રાય ભૂભૂકુટિલનેત્રાય વકવદનાય દ્રઃ સઃ મંગલાય સ્વાહા ॥૩॥ ● બુધ : ઠં નમો બુધાય શ્રાં શ્રીં શ્રઃ દ્રઃ સ્વાહા ॥૪॥ ● ગુરુ : ઠં ગ્રાં ગ્રીં ગ્રૂં બૃહસ્પતયે

દિગ્પાલ પૂજન

નવગ્રહનું પૂજન

સુરપૂજયાય નમઃ સ્વાહા ॥૫૧॥ ● શુક્ર : ઝું યઃ અમૃતાય અમૃતવર્ષણાય દૈત્યગુરવે નમઃ સ્વાહા ॥૬૧॥ ● શનિ : ઝું શનૈશ્વરાય ઝાં કાં
ઠ્ઠી કાંડાય નમઃ સ્વાહા ॥૭૧॥ ● રાહુ : ઝું ઠ્ઠી ઠાં શ્રીં પ્રઃ પ્રઃ પ્રઃ પિંગલનેત્રાય કૃષ્ણરુપાય રાહવે નમઃ સ્વાહા ॥૮૧॥ ● કેતુ : ઝું કાં કીં
કેં ટઃ ટઃ ટઃ છત્રરુપાય રાહુતનવે કેતવે નમઃ સ્વાહા ॥૯૧॥

પછી નવગ્રહની અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરાવવી. ● ચંદન સમર્પયામિ સ્વાહા ૯, મુષ્પં સર્મપયામિ સ્વાહા ૯, ધૂપં આધ્રાપયામિ
સ્વાહા ૯, દીપં દર્શયામિ સ્વાહા ૯, અક્ષતં તાબૂલં દ્રવ્યં, ફળં નૈવેદ્યં સર્વોપચારાન્ સમર્પયામિ સ્વાહા ૯, પછી એક થાળમાં નવફળ,
નવ નૈવેદ્ય, પાન, સોપારી, અક્ષત, પંચરત્નની પોટલી, સવારૂપિયો, શ્રી ફળ, પાણીનો કળશ વિગેરે લઈ ઉભા થવું ત્યાર બાદ
ગ્રહશાન્તિ સ્તોત્ર બોલવું.

ગ્રહશાન્તિ સ્તોત્ર

જગદ્ગુરું નમસ્કૃત્ય, શ્રુત્વા સદ્ગુરુભાષિતમ્ । ગ્રહશાન્તિ પ્રવક્ષ્યામિ, ભવ્યાનાં સુખહેતવે ॥૧॥ જિનેન્દ્રૈઃ ખેચરા જ્ઞેયાઃ,
પૂજનીયા વિધિક્રમાત્ । પુષ્પૈર્વિલેપનૈ ધૂપૈ - નૈવેદ્યૈસ્તુષ્ટિહેતવે ॥૨॥ પદ્મપ્રભસ્ય માર્તણ્ડશ્ચન્દ્રશ્ચન્દ્રપ્રભસ્ય ચ । વાસુપૂજયસ્ય ભૂપુત્રો,
બુધસ્યાષ્ટૌ જિનેશ્વરાઃ ॥૩॥ વિમલાનન્તધર્મારાઃ શાન્તિઃ કુન્થુર્નમિસ્તથા । વર્ધમાનસ્તથૈતેષાં, પાદપદ્મે બુધં ન્યસેત્ ॥૪॥ ઋષભાજિત-
સુપાશ્વાશ્ચાભિનન્દનશીતલૌ । સુમતિઃ સમ્ભવ સ્વામી, શ્રેયાંસશ્ચૈષુ ગીષ્પતિઃ ॥૫॥ સુવિધેઃ કથિતઃ શુક્રઃ, સુવ્રતસ્ય શનૈશ્વરઃ । નેમિનાથે
ભવેદ્રારાહુઃ, કેતુઃ શ્રી મલ્લિપાર્શ્વયોઃ ॥૬॥ જનાલ્લગ્ને ચ રાશૌ ચ, પીડયન્તિ યદા ગ્રહાઃ । તદા સમ્પૂજયેદ્ ધીમાન્ ખેચરૈઃ સહિતાન્
જિનાન્ ॥૭॥ ઝું આદિત્ય સોમ મંગલ-બુધ ગુરુ શુક્રાઃ શનૈશ્વરો રાહુઃ । કેતુ પ્રમુખાઃ ખેટા, જિનપતિપુરતોડવતિષ્ણન્તુ ॥૮॥ પુષ્પગન્ધાદિભિ
ધૂપૈર્નૈવેદ્યૈઃ ફલસંયુતૈઃ । વર્ણસદૃશદાનૈશ્ચ, વસ્ત્રૈશ્ચ દક્ષિણાન્વિતૈ ॥૯॥ જિનાનામગ્રતઃ સ્થિત્વા, ગ્રહાણાં શાન્તિ હેતવે । નમસ્કારસ્તવં
ભક્ત્યા, જપેદષ્ટોત્તરં શતમ્ ॥૧૦॥ ભદ્રબાહુરુવાચૈવં, પંચમઃશ્રુત કેવલી । વિદ્યાપ્રવાદતઃ પૂર્વાદ્, ગ્રહશાન્તિરુદીરિતા ॥૧૧॥
જિનેન્દ્રભક્ત્યા જિનભક્તિભાજાં, જુષન્તુ પૂજાબલિપુષ્પધૂપાન્ । ગ્રહા ગતા યે પ્રતિકૂલભાવં, તે સાનુકૂલા વરદા ભવન્તુ ॥૧૨॥

એ પ્રમાણે બોલી શ્રી ફળ વિગેરે નવગ્રહના પાટલા ઉપર મૂકવું પછી અષ્ટમંગલનું પૂજન કરવું.

મંગલં શ્રીમદર્હન્તો, મંગલં જિનશાસનમ્ । મંગલં સકલઃ સંઘો, મંગલં પૂજકા અમી ॥૧૧॥

એ પ્રમાણે બોલી આઠેય ખાનામાં કુસુમાંજલિ કરવી, પછી એકેક ખાનામાં કુસુમાંજલિ કરવી.

स्वस्तिक : स्वस्ति ભૂગગનનાગવિષ્ટપે-ષ્ટિતં જિનવરોદયે ક્ષણાત્ । સ્વસ્તિકં તદનુમાનતો જિન-સ્યાગ્રતો બુધજનૈર્વિલિખ્યતે ॥૧॥
 શ્રી વત્સ : અન્તઃ પરમજ્ઞાનં, યદ્ ભાતિ જિનાધિનાથહૃદયસ્ય । તચ્છ્રીવત્સવ્યાજાત્, પ્રકટીભૂતં બહિર્વન્દે ॥૨॥
 પૂર્ણકળશ : વિશ્વત્રયે ચ સ્વકુલે જિનેશો, વ્યાખ્યાયતે શ્રી કલશાયમાનઃ । અતોડત્ર પૂર્ણ કલશં લિખિત્વા, જિનાર્યનાકર્મ કૃતાર્યયામઃ ॥૩॥
 ભદ્રાસન : જિનેન્દ્ર પાદૈઃ પરિપૂજ્યપુષ્ટૈ-રતિપ્રભાવૈરતિસન્નિકૃષ્ટમ્ । ભદ્રાસનં ભદ્રકરં જિનેન્દ્ર-પુરો લિખેન્મંગલ સત્પ્રયોગમ્ ॥૪॥
 નંદ્યાવર્ત : ત્વસેવકાનાં જિનાનાથ ! દિક્ષુ, સર્વાસુ સર્વે નિધયઃ સ્ફુરન્તિ । અતશ્ચતુર્ધા નવકોણનંદ્યાવર્તઃ સતાં વર્તયતાં સુખાનિ ॥૫॥
 વર્ધમાન : પુણ્યં યશઃ સમુદયઃ પ્રભુતા મહત્ત્વં, સૌભાગ્ય ધી વિનય શર્મ મનોરથાશ્ચ । વર્ધન્ત એવ જિનનાયક ! તે પ્રસાદા-
 તદ્વર્ધમાન યુગ સંપુટ માઘ્યામઃ ॥૬॥
 મત્સયુગલ : ત્વદ્વધ્યપંચશરકેતનભાવ કલૃપ્તં, કર્તુ મુધા ભુવનનાથ ! નિજાપરાધમ્ । સેવાં તનોતિ પુરતસ્તવ મીનયુગ્મં, શ્રાદ્ધૈઃ પુરો
 વિલિખિતં નિરુજાંગયુક્ત્યા ॥૭॥
 દર્પણ : આત્માડલોકવિદ્યૌ જિનોડપિ સકલસ્તીવ્રં તપોદુશ્ચરં; દાનં બ્રહ્મ પરોપકારકરણં, કુર્વન્ પરિસ્ફૂર્જિતિ । સોડયં યંત્ર સુખેન
 રાજતિ સ વૈ, તીર્થાધિપસ્યાગ્રતો; નિર્મેયઃ પરમાર્થવૃત્તિવિદુરૈઃ, સંજ્ઞાનિભિર્દર્પણઃ ॥૮॥
 આ પ્રમાણે કુસુમાંજલિ કરી આઠેય ખાનામાં ચંદનથી પૂજા, પુષ્પ મૂકવા, ધૂપદીપ, પાન, સોપારી, બદામ, રૂપાનાણું મૂકવું,
 પછી એક થાળામાં ૮ ફળ, ૮ નૈવેદ્ય, શ્રીફળ, પાન, સોપારી, અક્ષત, સવારૂપિયો, પંચરત્નની પોટલી, જળ કળશ, વિગેરે લઈ
 ઉભા થવું.
 નામજિણા જિણાનામા, ઠવણજિણા પુણ જિણિંદ પડિમાઓ । દવ્વજિણા જિણજીવા, ભાવજિણા સમવસરણત્યા ॥૧॥
 શ્રી ફળ વિગેરે પાટલા ઉપર મૂકવું. પછી નીચેનો મંત્ર બોલી વાસકેપ કરવો.
 ॐ અહ્ સ્વસ્તિક શ્રીવત્સ કુંભ-ભદ્રાસન નંદ્યાવર્ત વર્ધમાન મત્સ્ય યુગ્મ દર્પણાનામ્
 અત્ર સંઘયાત્રા શાંતિ વિધાન મહોત્સવે સુસ્થાપિતાનિ સુપ્રતિજ્ઞાનિ અધિવાસિતાનિ લંલંલં દ્રીં નમઃ સ્વાહા ॥
 ॥ ઈતિ નવગ્રહાદિ સંક્ષેપ પૂજન વિધિ ॥

: तीर्थयात्राना महान लाभो :

सम्यक्त्वधारी पथिपादचारी, भूस्वापकारी वरशीलधारी ।

सचित्तहारी सुकृति सदैका - हारी विशुद्धां विदधातु यात्राम् ॥१॥

सम्यक्त्वधारी, पादचारी, ભૂમિસંથારી, શ્રેષ્ઠ બ્રહ્મચર્યધારી, સચિત્તપરિહારી અને એકાહારી આ છ 'રી (આચાર) સદા સુકૃત કરનારી છે. તેથી વિશુદ્ધ યાત્રા કરો.

एकाहारी भूमिसंस्तारकारी पद्भ्यांचारी शुद्ध सम्यक्त्वधारी ।

यात्राकाले सर्व सचित्तहारी पुण्यात्मा स्याद् ब्रह्मचारी विवेकी ॥२॥

તીર્થયાત્રા સમયે પુણ્યવાન વિવેકી આરાધક આત્મા, એકાહારી, ભૂમિસંથારી, પાદચારી, શુદ્ધ સમ્યક્ત્વધારી, સચિત્તત્યાગી અને બ્રહ્મચારી હોય છે.

सदा शुभध्यानमसार-लक्ष्म्याः फलं चतुर्धा सुकृतासिरुच्चैः ।

तीर्थोन्नतिः तीर्थकृतां पदासिः गुणा हि यात्रा-प्रभवाः स्युरेते ॥३॥

અસાર લક્ષ્મીનું ફળ ચાર પ્રકારનું છે. (૧) હંમેશા શુભ ધ્યાન રહે. (૨) ઉચ્ચકોટિના સુકૃતોની પ્રાપ્તિ (૩)તીર્થની ઉન્નતિ (શાસન પ્રભાવના) અને (૪) તીર્થકર પદની પ્રાપ્તિ, ખરેખર અસાર લક્ષ્મીના આ ચારે ગુણો યાત્રાના પ્રભાવથી ઉત્પન્ન થાય છે.

श्री तीर्थ-पान्थरजसा विरजीभवन्ति, तीर्थेषु बंभ्रमणतो न भवे भ्रमन्ति ।

द्रव्यव्ययादिहनराः स्थिरसंपदः स्युः पूज्या भवन्ति जगदीशमथार्चयन्तः ॥४॥

તીર્થયાત્રાના માર્ગમાં ઉડતી રજથી આત્મા કર્મરૂપી રજથી રહિત થાય છે. તીર્થોમાં વારંવાર ભ્રમણથી ભવભ્રમણ અટકે છે. તીર્થોમાં સંપત્તિનો સદ્વ્યય કરવાથી માણસો સ્થિરસંપત્તિવાળા થાય છે. પરમાત્માને પૂજતાં લોકો પૂજ્ય બને છે. (માન સમ્માનને પામે છે)

છ'રી પાલંતા જે નર જાય પાતિક ભૂકો થાય

